

Høringsnotat vedr. 1. eksterne høring af den globale afrapportering 2022

Indhold

Indledning.....	2
Overordnede bemærkninger.....	3
Bilag 2: Danmarks import.....	5
Bilag 3: Danmarks eksport.....	6
Bilag 4: Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk.....	9
Bilag 5: Danmarks forbrugsbaserede udledninger relateret til ændringer i arealanvendelse.....	11
Bilag 6: Danmarks forbrug af biomasse.....	13
Bilag 7: Danmarks forbrug af biobrændstoffer.....	18
Bilag 8: Klimadiplomati.....	19
Bilag 9: Reduktionsindsatser støttet gennem klimabistanden.....	22
Bilag 10: Reduktionsindsatser ifm. bilaterale myndighedssamarbejder vedr. energi.....	25
Bilag 11: Reduktionsindsatser ifm. bilaterale myndighedssamarbejder vedr. miljø.....	25
Bilag 12: Reduktionsindsatser ifm. Bilaterale myndighedssamarbejder vedr. fødevarer.....	26
Bilag 13: Tilpasningsindsatser støttet via klimabistanden og eksportfremme.....	28
Bilag 14: Klimafinansiering.....	30
Bilag 15: Fremme af grønne investeringer.....	32
Bilag 16: Nationale politiske aftaler med global effekt.....	36
Bilag 17: International transport.....	39
Bilag 18: Eludveksling.....	45
Bilag 19: Danmarks import og forbrug af soja.....	47
Bilag 20: Danske virksomheders globale klimaarbejde.....	51

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700

E: ens@ens.dk

www.ens.dk

Indledning

Energistyrelsen offentliggjorde den 10. november et høringsmateriale vedr. Global Afrapportering 2022 (GA22).

Høringsmaterialet omfatter en introduktion og 20 bilag – et for hvert emne der belyses i GA22. Inden for hvert emne er følgende beskrevet:

- *Rammesætning*: En beskrivelse af emnet og hvorfor det er relevant at belyse i GA22
- *Metodetilgang*: En beskrivelse af hvordan emnet søges belyst i GA22.

Den samlede globale afrapportering 2022 sendes i offentlig høring i april 2022.

Følgende respondenter har afgivet høringssvar:

- Dansk Energi
- Dansk Industri
- 92-gruppen
- CONCITO
- Dansk Solkraft

Indeværende notat organiserer høringssvarene efter emne og respondent og med Energistyrelsens kommentarer angivet efter hvert svar. Høringssvarene kan findes i deres fulde længde på Energistyrelsens hjemmeside.

Overordnede bemærkninger

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
Materialet er meget omfattende og indeholder mange og forskelligartede emner, og det kan være en udfordring at få overblik over alle emnerne uden en opsamlende hovedrapport på nuværende tidspunkt. Det er derfor en udfordring at forholde sig til metoderne, når den kontekst hvormed de vil blive anvendt i, ikke kendes.	Dansk Energi	Energistyrelsen tager dette til efterretning – det er et fokuspunkt i den løbende udvikling af formatet for den globale afrapportering at sikre læsbarhed og overskuelighed.
Det er vigtigt at tydeliggøre at emissionerne, som opgøres i GA22, i bund og grund er dobbelttælling af emissioner i forhold til de nationale regnskaber, og at de samme emissioner kan indgå flere steder i GA22. Dermed ikke sagt, at man ikke bør sætte fokus på den danske omstillings konsekvenser i en international kontekst. Dette arbejde støtter Dansk Energi. Særlig energiekspport/import og lækage spørgsmål samt Energistyrelsens internationale samarbejder bør være i fokus i GA22. Fokus bør være der, hvor Danmark gør en forskel internationalt. Vi kan være bekymrede for, at det meget brede fokus der lægges op til, vil fjerne fokus fra de vigtigste områder og øge resurseforbruget til denne afrapportering unødigt.	Dansk Energi	Energistyrelsen er meget opmærksomme på at tydeliggøre div. overlap til opgørelser af territoriale udledninger og især den årlige Klimastatus og –fremskrivning.
Den nye opbygning af rapporten, med hovedrapport og baggrundsnotater, bidrager i tilstrækkelig grad til at favne Danmarks globale påvirkning af klimaet. Rapporteringen bør have potentiale til at være skabelon for øvrige lande.	DI	Det er en prioritet for Energistyrelsen fremadrettet at gå i dialog med andre lande om deres erfaringer med udarbejdelsen af publikationer som den globale afrapportering.
Den globale afrapportering er forudsætningen for at kunne handle på den klimapåvirkning, som vores aktiviteter medfører i andre lande. Det	DI	Det er et prioriteret udviklingsområde for Energistyrelsen løbende at kunne opgøre mere og mere præcist, hvilke

bør også på baggrund af afrapporteringen være muligt at udskille hvilke aktiviteter eller forsyningskæder, der giver anledning til de største emissioner, og som man kan målrette en opfølgende opmærksomhed på.		aktiviteter og forsyningskæder der knytter sig til de største udledninger ift. Danmarks import, forbrug og eksport.
For GA23 kan det vurderes, om der er behov for en dobbelthøringsrunde, da den globale afrapportering på det tidspunkt bør have fundet sin ramme.	DI	Energistyrelsen tager denne kommentar til efterretning. Formatet for høringerne genvurderes ifm. udarbejdelsen af GA23.
DI bidrager gerne med yderligere kontakt til virksomheder, så den globale afrapportering understøttes af virksomhedernes indsatser.	DI	Energistyrelsen er i løbende dialog med DI ift. netop dette.
Hvis muligt, vil vi fremover gerne have lidt længere høringsfrist.	92-gruppen	Energistyrelsen tager denne kommentar til efterretning. Formatet for høringerne genvurderes ifm. udarbejdelsen af GA23.
GA22 bør udvikles, så det kan anvendes som et handlingsorienteret værktøj, som muliggør, at regeringen og Folketinget årligt kan følge udviklingen i Danmarks internationale klimapåvirkning, og dermed kan gribe ind hvis det går i den forkerte retning.	92-gruppen	Det er et prioriteret udviklingsområde for Energistyrelsen løbende at kunne opgøre mere og mere præcist, hvilke aktiviteter og forsyningskæder der knytter sig til de største udledninger ift. Danmarks import, forbrug og eksport.
Det er væsentligt, at GA22 også medtager specifikke importerede produkter med højt CO ₂ -aftryk i den samlede opgørelse af Danmarks internationale klimaaftryk for dermed bedre at kunne anskueliggøre, hvilke produkter, der i særlig grad påvirker Danmarks internationale klimaaftryk.	92-gruppen	Energistyrelsen er enig i, at det vil være hensigtsmæssigt løbende at sætte fokus på de forskellige produkter, der har et særligt stort internationalt klimaaftryk, om end det vil være en metodisk omfattende og ressourcekrævende opgave.
Det anbefales, at GA22 og kommende global afrapporteringer fokuserer mere på Danmarks samlede import fodaaftryk (bilag2) i stedet for på det forbrugsbaserede fodaaftryk (bilag 4). En stor fordel ved at lægge hovedvægten på Danmarks samlede import, er at den tilgang bedre svarer til det scope 3 ansvar, som de fleste danske virksomheder allerede arbejder aktivt med.	92-gruppen	Energistyrelsen er enige i behovet for også at fokusere på de importrelaterede udledninger. Derfor har denne del sit eget afsnit i GA22. Energistyrelsen vurderer dog også fortsat, at det forbrugsbaserede klimaaftryk så vel som klimaaftrykket fra eksport er vigtige måder at anskueliggøre Danmarks påvirkning

		af det globale klima og at disse også hører hjemme i de globale afrapporteringer.
--	--	---

Bilag 2: Danmarks import

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
Det fremgår ikke, hvordan importeret biomasse bliver medtaget. Mængden af importeret biomasse og deres afledte udledninger i Danmark bør i hvert fald beskrives i GA22.	CONCITO	Ligesom i det forbrugsbaserede klimaaftryk indregnes i importen dele af kulstofændringerne i jord og planter samt procesudledninger (transport og forarbejdning). Der vil i GA22 være et separat afsnit om biomasse. Det afsnit belyser også, hvor meget biomasse Danmark importerer og de afledte udledninger heraf. Biomasse vil af samme årsag ikke blive særligt fremhævet i den del af GA22, der omhandler import.
Der opfordres til, at GA så snart det bliver muligt overgår fra nuværende brug af branchegennemsnit til så vidt muligt at bruge de faktiske værdikædedata, der rapporteres via CSRD. 92-gruppen opfordrer til at regeringen, via Erhvervsministeriet, arbejder i EU for, at CSRD-rapportering bliver digital og på anden vis bidrager til, at rapporteringsformatet udvikles, så den kommende CSRD-rapportering bedst muligt vil kunne understøtte klimalovens hensigt om at belyse globale effekter af dansk import og forbrug.	92-gruppen	Det har ifm. GA22 ikke været muligt at inddrage data fra CSRD i afrapporteringen. Det vil i forhold til fremtidige udgivelser af Global Afrapportering blive undersøgt om CSRD kan bidrage til at belyse klimaaftrykket fra Dansk import.
I GA22 indgår udledninger fra Danmarks import af soja, biomasse, biobrændstoffer og ændringer i arealanvendelsen som separate afsnit. Der opfordres til, at data fra disse under-afsnit af Danmarks import også præsenteres i importafsnittet.	92-gruppen	Der vil i den del af GA22 der omhandler Danmarks import blive henvist til de pågældende afsnit om forbrug af soja, biomasse, biobrændstoffer og ændringer i arealanvendelse, men der vil ikke blive præsenteret resultater og data fra de øvrige afsnit. Det er Energistyrelsens vurdering, at det vil medføre for mange

		gentagelser i rapporten, hvis de samme resultater og data præsenteres i flere kapitler.
--	--	---

Bilag 3: Danmarks eksport

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
Ift. den del af GA22 der skal belyse de potentielle klimaeffekter forbundet med Danmarks grønne eksport skal det bemærkes, at det grundet begrænset tilgængelig data har vist sig nødvendigt, at gå væk fra den case-baserede tilgang og i stedet basere opgørelserne på data fra teknologikatalogerne.		
Ift. effekten af DK's grønne eksport. Det er svært at se den praktiske værdi af opgørelsen, og da de opnåede reduktioner udelukkende er en del af modtager landets GHG regnskab, er værdien mest i form af politisk "feel good". Det kan naturligvis være interessant at vide, hvor stor en del af eksporten, der er "grøn", men den opgørelse er ganske subjektiv. Der er jo heller ikke opgørelse på importsiden af, hvor meget e.g. japanske varmepumper bidrager til danske reduktioner osv. Så man kan godt stille spørgsmål ved relevansen af opgørelsen.	CONCITO	Effekterne af dansk eksport vil i lighed med effekterne af dansk forbrug og import blandt andet påvirke udledningerne i udlandet og dermed indgå i de pågældende landes klimaregnskab. Men en del af formålet med GA er netop at forsøge at kortlægge sådanne effekter, jf. bl.a. klimaloven.
Vedrørende brugen af virksomhedscases er det vigtigt at disse dækker både store og mindre typer af virksomheder. Derudover skal bredden i 'energiteknologi' tydeliggøres. F.eks. inkluderer det også akustiske målere, som er med til at reducere vandtab i netværket og dermed energiforbruget?	DI	Der forsøges i afsnittet omkring eksport af energi- og miljøteknologier og services at redegøre for, hvad der er indeholdt i eksporten.

		<p>I afsnittet omkring potentielle klimareduktioner fra eksporten, har det grundet begrænset tilgængelig data vist sig nødvendigt, at gå væk fra den case-baserede tilgang og i stedet basere opgørelserne på data fra teknologikatalogerne.</p> <p>Der anvendes også cases i temaanalysen om danske virksomheders globale klimaarbejde (bilag 20), hvor der i år er fokus på SMV'er, hvorfor casene vil have fokus på dem.</p>
<p>92-gruppen bemærker, at klimaloven intetsteds omtaler, at global afrapportering skal omhandle Danmarks eksport (klimaloven omtaler kun, at eksport af el fra vedvarende energikilder skal indgå i global afrapportering). Intet i bilag 3 gør forsøg på at forklare, hvorfor det klimamæssigt skulle være hensigtsmæssigt eller ønskeligt at udvide det kommissorium, der ligger for den Globale Afrapportering med et afsnit om eksport.</p>	92-gruppen	<p>Klimaloven nævner, at den globale afrapportering skal synliggøre Danmarks globale påvirkning af klimaet både positivt og negativt. Dansk eksport af varer og serviceydelser har en effekt på klimaet. Dertil kommer, at flere interessenter i høringssvaret til det forbrugsbaserede klimaaftryk i Global Afrapportering 2021 fremhævede, at dansk eksport er en vigtig del af Danmarks klimaaftryk i verdenen. Derfor vil de drivhusgasudledninger, som er knyttet til dansk eksport i GA22 blive beskrevet nærmere i det separate baggrundsnotat om eksport.</p>
<p>Den metodik, der tænkes anvendt, beskrives som en videreudvikling af en beregningsmetode, der blev benyttet af klimapartnerskabet for produktionsvirksomhed.</p> <p>Metoden har fortsat omfattende mangler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Grønne varekoder" med tvivlsom grønhed. GA22 foreslår at identificere Danmarks grønne eksport ved at bruge 472 varekoder defineret som "grønne varekoder" af Eurostat. Bilag 3 (side 6) redegør for, at nogle af varerne på Eurostats 	92-gruppen	<ul style="list-style-type: none"> - I GA22 forsøges det at tage højde for at bestemte varekoder kun er delvist grønne. - Energistyrelsen er opmærksomme på at det er vanskeligt at fastlægge en referencesituation. Der vil derfor blive arbejdet med forskellige referencesituationer for at illustrere at denne parameter er usikker. - Global Afrapportering har fokus på Danmarks påvirkning på udlandets udledninger og omfatter således ikke

<p>liste kun er delvis grønne; at det for nogle af de grønne varer afhænger af, hvordan produktet anvendes om resultatet er grønt eller sort; og at Eurostats liste ikke er blevet opdateret i en årrække. Det må derfor antages, at Eurostats grønne-varekoder heller ikke matcher EU's nye grønne taxonomi, som er den standard, der bør benyttes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skørt referencescenarie: Potentielt undgået CO₂ tænkes udregnet ved at sammenligne virkeligheden med en højst tvivlsom kontrafaktuel referencesituation kaldet "uden dansk eksport". Vore handelspartnere har ligesom Danmark underskrevet Parisaftalen, og det må derfor forventes, at de ville have gennemført deres reduktioner - også hvis dansk eksport ikke eksisterede. • Skæv opgørelse: Det påtænkes at opregne dansk eksportbidrag til CO₂-reduktion i udlandet, uden samtidigt at ville opregne den anden side af samme mønt: hvor meget udlandets vareeksport til Danmark (af f.eks. LED-pærer, elbiler, energieffektive apparater osv.) bidrager til, at Danmark opnår sine egne klimamål. En så udtalt ubalanceret analyse kan næppe have andet resultat end at fremstille Danmark i et ufortjent positivt lys. • At analysen desuden kun opregner effekterne af Danmarks eksport af grønne varer, mens effekterne af Danmarks sorte eksport ignoreres, vil ligeledes resultere i planlagt skævhed. 		<p>udlandets påvirkning på Danmarks udledninger. Bemærk at området Eksport i GA22 både dækker over klimaaftryk (udledninger), grøn eksport (kroner) og potentialet for CO₂-reduktion (undgåede udledninger)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Energistyrelsen arbejder for at fremtidige udgaver af Global Afrapportering i højere grad vil dække klimaaftryk af dansk eksport <i>efter</i> at den befinder sig i udlandet. Dette har ikke været metodisk muligt, med de værktøjer Energistyrelsen har til rådighed til GA22.
<p>92-gruppen opfordrer til, at afsnittet om Danmarks eksport helt udelades. Dels er der intet belæg i klimaloven for at medtage</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Klimaloven nævner, at den globale afrapportering skal synliggøre Danmarks globale påvirkning af klimaet både positivt</p>

<p>eksporten; dels savnes der klimamæssig argumentation for at fravige klimaloven mht. alligevel at medtage eksporten; og slutteligt fordi den beskrevne metode kun lader til at opgøre aspekter, der er positive for Danmark og derfor er uegnet til reelt at belyse de globale effekter.</p>		<p>og negativt. Dansk eksport af varer og serviceydelser har en effekt på klimaet. Dertil kommer at flere interessenter i høringssvaret til det forbrugsbaserede klimaaftryk i Global Afrapportering 2021 fremhævede, at dansk eksport er en vigtig del af Danmarks klimaaftryk i verdenen. Derfor vil de drivhusgasudledninger, som er knyttet til dansk eksport i GA22 blive beskrevet nærmere i det separate baggrundsnotat om eksport.</p>
--	--	--

Bilag 4: Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
<p>I:O-modellen tilskriver per automatik størstedelen af udslippet (63% i GA21) til borgere/husstande og intet udslip (0%) til virksomhederne. Det resultat er som en spejlvending af virkeligheden, både mht. hvor udslippet faktisk foregår, mht. hvor beslutninger om de udslip foretages, og mht. hvor ansvaret og muligheden for at handle anderledes ligger. Det misvisende resultat skyldes, at det forbrugsbaserede regnskab per definition regner helt frem til slutforbrugeren. Korrekt metode, men helt misvisende i forhold til den reelle ansvarsfordeling og aktørernes meget forskellige muligheder for at forbedre situationen.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>IO-modellen baserer sig helt korrekt på nationalregnskabs kategorier for endelig anvendelse, som består af privat forbrug (husholdninger), offentligt forbrug, investeringer og eksport. Virksomheder betragtes i den henseende ikke som endelig anvendelse, men derimod som leverandører til den endelige anvendelse.</p> <p>I GA22 vil det forbrugsbaserede klimaaftryk blive belyst fra forskellige vinkler, herunder 1) forbrugsvinklen og 2) leverandørvinklen. Forbrugsvinklen stiller skarpt på de tre forbrugskategorier, som forbruger varer og serviceydelser i Danmark – dvs. privat forbrug, offentligt forbrug og investeringer.</p>

		Leverandørvinklen viser derimod fordelingen af udledninger indlejret i den sidste branche inden endelig anvendelse. GA22 viser således, hvordan det forbrugsbaserede klimaaftryk fordeler sig hos flere forskellige aktører.
<p>Metoden for beregning af forbrugsbaseret klimaaftryk baseret på input:output-modellen er stort set den samme, som blev brugt i GA21, som 92-gruppen argumenterede imod med en række begrundelser. 92-gruppen fastholder sin omfattende kritik af brugen af denne model.</p> <p>92-gruppen mener, at den globale afrapportering skal sigte efter både at kortlægge den udvikling, der er sket siden forrige år og være et redskab, der tilskynder endnu flere klimarigtige beslutninger i det kommende år. Til den opgave er I:O-modellen uegnet.</p> <p>92-gruppen mener, det vil være langt bedre at bruge en opgørelsesmetode, der medregner hele Danmarks klimafodaaftryk, løst beregnet til 147MT10. (Med I:O-metodens fratrækkes næsten halvdelen af det danske CO2 udslip og over halvdelen af importens CO2-udslip).</p>	92-gruppen	<p>Det er stadig Energistyrelsens klare vurdering, at det forbrugsbaserede klimaaftryk bør give et billede af de drivhusgasudledninger, som er relateret til danskernes forbrug. De udledninger som er relateret til de varer og ydelser, som Danmark eksporterer, er ikke en del af Danmarks forbrug. De er derimod en del af andre landes forbrug. Det gælder uanset, om de eksportrelaterede udledninger stammer fra dansk import eller dansk produktion.</p> <p>Energistyrelsen er helt enig i, at det også er relevant at belyse de drivhusgasudledninger, som eksporteres (herunder import der går til eksport) og dermed ikke indgår som en del af det danske forbrugsbaserede klimaaftryk. Derfor er der i GA22 også et selvstændigt afsnit om dansk eksport, som bl.a. ser nærmere på de danske eksportrelaterede udledninger.</p>
92-gruppen opfordrer til, at Energistyrelsen fremover etablerer en proces, hvor stakeholders (industri, NGO'er m.fl.) kan komme med begrundede forslag til hvilke importvarer, Energistyrelsen kan sætte fokus på i kommende GA-afrapporteringer.	92-gruppen	Energistyrelsen har stor interesse for i højere grad at kunne belyse klimaaftrykket af enkelte produkter – også specifikke importvarer. Energistyrelsen modtager altid gerne begrundede forslag til fokusområder i GA23, herunder importvarer.

Bilag 5: Danmarks forbrugsbaserede udledninger relateret til ændringer i arealanvendelse

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
<p>På sigt bør CO2 fra ændringer i arealanvendelsen indarbejdes som en integreret del af import-afsnittet. Den samtænkning vil være særligt relevant, så snart import-afsnittet bliver baseret på faktisk værdikæde data indrapporteret under CSRD og VE2-direktivet af de danske virksomheder. 92-gruppen vurderer, at det vil bidrage betydeligt til at skabe incitament for virksomheder, der arbejder på at minimere afskovningseffekten fra deres værdikæder.</p>	92-gruppen	<p>Der vil i den del af GA22, der omhandler Danmarks import, blive henvist til afsnit om ændringer i arealanvendelse, men der vil i den sammenhæng ikke blive præsenteret resultater og data fra dette afsnit. Det er Energistyrelsens vurdering, at det vil medføre for mange gentagelser i rapporten, hvis de samme resultater og data præsenteres i flere kapitler.</p>
<p>Det er fuldstændigt meningsløst, at GA22 kun vil opgøre arealændringerne forbundet med den forbrugsbaserede opgørelse og ikke for hele Danmarks import.</p> <p>I forbindelse med ændringer i arealanvendelse (= afskovning) er soja den danske importvare, der er vigtigst. Soja er sammen med kødkvæg og palmeolie de tre produkter, der globalt set har størst ansvar for afskovning¹¹. Den årlige danske sojaimport på ca. 1,7 mio. ton går primært til svinefoder (GA22 bilag 19, s1). Da ca. 95% af danske svin eksporteres, vil kun 5% af svineproduktionen forbruges i Danmark, og dermed vil en forbrugsbaseret opgørelse kun medregne 5% af den samlede sojaimport Danmark har ansvar for. Den opgørelse af arealændring, der beskrives i GA22 bilag 5, vil således skjule ca. 95% af de internationale effekter af Danmarks import af soja.</p>	92-gruppen	<p>Ud over Danmarks forbrugsbaserede udledninger fra ændringer i arealanvendelse opgør Energistyrelsen i GA22 udledninger fra ændringer i arealanvendelse iboende i hhv. import til Danmark og eksport fra Danmark.</p>

<p>92-gruppen opfordrer på det kraftigste til, at bilag 5 bringes i overensstemmelse med Klimalovens ord og hensigt ved at ændre indholdet og titlen i bilag 5 til: "Udledninger fra ændringer i arealanvendelsen, der skyldes Danmarks import".</p>		
<p>GA22 vil opgøre ændringer i arealanvendelsen i både indirekte land use change (iLUC) og Direkte Land Use Change (DLUC). Vi antager, at hensigten med også at bruge DLUC er, at DLUC vil resultere i et væsentligt lavere udslip end ved brug af iLUC.</p> <p>Det er efter vores opfattelse en ret teoretisk adskillelse at tale om direkte og indirekte LUC. Ændringer i arealanvendelsen kan i virkeligheden ikke opdeles på den måde.</p> <p>Så vidt vi kan se, har forskerne bag både Århus Universitets soja analyse¹² og Københavns Universitets soja analyse¹³ samme tilgang som Globiom forskerne, nemlig simpelthen at regne de klimamæssige effekter af sojaimportens arealændringer som LUC (ikke som hverken iLUC eller DLUC).</p> <p>92-gruppen opfordrer Energistyrelsen til ligesom EU-kommission, Århus Universitet og Københavns Universitet at bruge LUC i GA22.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Energistyrelsen opgør udledninger fra ændringer i arealanvendelse med en attributiv tilgang og betragter inden for denne ramme hhv. dLUC og iLUC som to forskellige tilgange til at allokere udledninger.</p> <p>Når udledningerne allokeres attributivt og med udgangspunkt i dLUC, betyder det, at udledninger som følge af fx skovrydning allokeres direkte til det produkt, der produceres på det areal, der ryddes. En attributiv allokering med udgangspunkt i iLUC bygger på den grundlæggende antagelse, at alle arealkrævende aktiviteter trækker på den begrænsede ressource areal. Det betyder, at alle arealkrævende produkter får tilskrevet udledninger fra ændringer i arealanvendelse. Inden for en attributiv tilgang er det altså de samme udledninger, som fordeles på to forskellige måder (dLUC/iLUC).</p> <p>De to nævnte studier fra Århus universitet og Københavns universitet (se også IFRO udredning 2020/16) er baseret på samme forståelse af hhv. dLUC og iLUC.</p> <p>Det bemærkes, at udledninger fra ændringer i arealanvendelse kan estimeres med udgangspunkt i forskellige tilgange.</p>

		GLOBIOM er en økonomisk, partiel ligevægtsmodel. Tilgangen bag GLOBIOM-modellen kan ikke sammenlignes med tilgangen bag studierne fra Århus Universitet og Københavns Universitet samt Energistyrelsens opgørelse af Danmarks forbrugsbaserede udledninger fra ændringer i arealanvendelse.
<p>Biobrændstof bilaget (bilag 7) redegør for de samlede udledninger fra alle biobrændstoffer, der anvendes i Danmark inklusive LUC, uanset om de er produceret i Danmark eller importeret.</p> <p>92-gruppen opfordrer til, at biobrændstoffernes LUC-udslip opregnes i begge afsnit. Afsnittet om ændringer i arealanvendelse bør indeholde en tydelig grafik, der angiver de danske importvarer (proteinfoder, biobrændstoffer, biomasse osv.), der har de største LUC-effekter globalt.</p>	92-gruppen	<p>Udledninger fra iLUC i baggrundsnotatet om Danmarks forbrug af biobrændstoffer kan pga. forskelle i de metodiske tilgange ikke sammenlignes med de samlede, forbrugsbaserede udledninger fra ændringer i arealanvendelse (se ovenfor).</p> <p>På nuværende tidspunkt er det ikke muligt at isolere, hvor meget af Danmarks samlede, forbrugsbaserede udledninger fra ændringer i arealanvendelse, som kan allokeres til Danmarks forbrug af biobrændstoffer.</p>

Bilag 6: Danmarks forbrug af biomasse

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
<p>Det er positivt at Energistyrelsen vil analysere merudledningen ved brug af biomasse til energiformål. Ea Energianalyse udarbejdede i oktober 2021 en rapport for CONCITO, der forholder sig til netop dette spørgsmål. Analysen kan evt. udvides med betragtninger om effekterne ved marginal biomasseanvendelse, idet mængden af reel</p>	CONCITO	<p>GA22-materialet vil kort redegøre for rapporten fra Ea Energianalyse. GA22 vil belyse klimaeffekten af det nuværende danske forbrug af biomasse til el- og varmeproduktion. Analysen vil også kunne vise forskelle mellem forskellige biomassetyper m.m. Den marginelle, isolerede effekt af et højere eller lavere forbrug vil i vid udstrækning afhænge af præcist hvilken type</p>

<p>restbiomasse er begrænset og en større biomasseanvendelse derfor må forventes at have en højere udledning end gennemsnittet.</p>		<p>forbrug, som vil ændre sig; kombineret med udviklingen i udbuddet af biomassen m.m. GA22 indeholder ikke egentlige fremskrivninger eller scenarier.</p>
<p>Data i den Globale Afrapportering vil tage udgangspunkt i KU's rapport. Det er i den forbindelse væsentligt at forholde sig til, at rapporten baserer sig på historisk biomasseindkøb fra et begrænset datasæt. Datasættet tager således ikke højde for, at der efterfølgende er indført både en Brancheaftale og lovpligtige bæredygtighedskriterier. Derfor har historisk data ikke nødvendigvis relevans eller belæg ift. nutiden eller fremtiden. Desuden analyserer rapporten udelukkende træbiomasse, mens andre typer biomasse kan analyseres på tilsvarende vis. Det er vigtigt for at kunne sammenligne biomassetyper, at der anvendes samme metode til analysen. Ligeledes bør sammenligninger med resultater fra andre modeller derfor bruges varsomt, da der ofte er store forskelle i modelopsætning og antagelser.</p>	<p>Dansk Energi</p>	<p>Energistyrelsen er helt enig i at datakvaliteten har en stor betydning. Der vil blive foretaget nye beregninger på baggrund af et bredt datasæt fra flere kilder. Der vil blive anvendt senest tilgængelige data og redegjort for datagrundlaget. De lovpligtige bæredygtighedskriterier er trådt i kraft 30. juni 2021, men der bliver først indrapporteret et fuldt datasæt 31. marts 2023. Disse nye data vil forventeligt først være tilgængelige for GA24. De nuværende data afspejler til vis grad en implementeret frivillig brancheaftale.</p> <p>Energistyrelsen er enig i, at det kan være relevant på sigt at analysere andre typer af biomasse end træbiomasse på lignende vis for sammenligningens skyld. I GA22 ligger hovedfokus for GA-afsnittet om biomasse dog på træbiomasse, som udgør hovedparten af den danske bioenergi.</p>
<p>Biomassens rolle i energisystemet er ligeledes under konstant udvikling, f.eks. har flere forsyningsselskaber konkrete planer om CCS/CCU/PtX, som udgør endnu et opmærksomhedspunkt ift. at benytte historiske data til at lave antagelser om fremtiden. Dette forhold omfatter også alternativ anvendelse af træprodukter.</p> <p>I analysen af klimapåvirkningen af forskellige typer af biomasse, er det således vigtigt at forholde sig til, at særligt skovbiomasse foregår i en integreret produktionskæde mellem skov og</p>	<p>Dansk Energi</p>	<p>Analysen i GA22 af biomassen klimaeffekt tager udgangspunkt i (seneste) historiske data, dvs. en situation, hvor der ikke er etableret anlæg til CCS/CCU/PtX. Hvis analysen gentages på et tidspunkt, hvor sådanne anlæg gør sig gældende, vil resultatet skulle afspejle dette.</p> <p>Energistyrelsen er enig, i at træets produktionskæde er mere kompliceret end de fleste andre bioressourcer. Analysen tager så vidt muligt hensyn til dette ved at betragte klimaeffekten i</p>

<p>træforarbejdningsevner. Det vanskeliggør yderligere at sammenligne biomassetyper, da de produceres samtidig – man kan eksempelvis ikke lave træpiller af savsmuld uden også at producere andre rester såsom tyndingstræ, afskær mv.</p>		<p>forhold til "træets (vurderede) alternative skæbne", hvis træbiomassetypen ikke bruges til energiproduktion. For eksempel behandles savsmuld fra træindustri forskelligt fra grene og toppe fra skovning af tømmer m.v.</p>
<p>Beregningen af indirekte effekter, og antagelserne herom, kan være kilde til stor usikkerhed i både positiv og negativ retning og et bedre datagrundlag herfor bør derfor tilvejebringes. Derfor forslås det, at man i en følsomhedsanalyse eller resultatfremstilling præsenterer resultater både med og uden indirekte effekter.</p>	<p>Dansk Energi</p>	<p>Resultaterne vil blive præsenteret både med og uden indirekte effekter, eftersom der netop er ekstra stor usikkerhed omkring de indirekte effekter. Det tilgængelige datagrundlag og de tilgængelige ekspertvurderinger anvendes i analysen, men Energistyrelsen er enig i, at videngrundlaget angående indirekte effekter ikke er fuldstændigt, hvilket også vil fremgå.</p>
<p>Biomassens nettopåvirkning kan være svær at forstå, da udledninger og optag sker på tværs af sektorer med forskellige forudsætninger. Dette afspejles bl.a. i den igangværende offentlige debat om biomassens rolle i energisystemet, hvor aktørerne fortolker forskningens resultater forskelligt. Vi opfordrer derfor til, at analysens resultater kommunikerer således, at modstridende fortolkninger minimeres, at analysens forudsætninger og usikkerheder er klare og hvad analysen kan svare på og ikke kan svare på.</p>	<p>Dansk Energi</p>	<p>Energistyrelsen vil bestrebe sig på tydelig kommunikation, også omkring forudsætninger, usikkerheder og antagelser.</p>
<p>Analysens ramme er snæver. Alle anvendelser af træprodukter vil påvirke klimaet og ikke kun træ til energiformål. Biomasse bør ikke pålægges den samlede klima-påvirkning fra integrerede produktionskæder i træindustrien. Efterspørgslen på træ drives ikke af biomasse men af efterspørgslen på effekter af højere værdi. Vi håber således, at man med samme metode vil belyse Danmarks forbrug af træ til andre formål og, at man efterspørger bistand fra eksterne konsulenter eller forskere med indsigt i skovforvaltning,</p>	<p>Dansk Energi</p>	<p>GA22 belyser ikke den samlede klimapåvirkning fra integrerede produktionskæder i træindustrien, eftersom det specifikt er træforbruget til energiproduktion, som beskrives. Skovbrug i forbindelse med produktion/udtag af tømmer og kævler og andre produkter end træ til el- og varmeproduktion fra skoven antages uændret i analysen ud fra viden om den relativt lave økonomiske værdi af flis og træpiller i sammenligning med tømmer og kævler. Det antages f.eks. overordnet set, når der regnes på den</p>

<p>træprodukter, biomasse og GHG-opgørelser fra disse aktiviteter da en sådan tilgang er nødvendig for reelt at vurdere biomassens påvirkning af atmosfærens CO2-indhold.</p>		<p>specifikke effekt af at forbruge grene og toppe, at træet/stammen ville være blevet fældet alligevel. Det antages også overordnet set, at savsmuldet på træindustrien produceres uanset forbruget til bioenergi. Klimaeffekten af Danmarks samlede forbrug af træ til alle formål indgår med andre metoder i afsnittet om det forbrugsbaserede klimaaftryk. Det kan eventuelt overvejes at ændre tilgangen næste år. Analysen om biomassens klimaeffekt laves med ekstern bistand fra forskere med indsigt i skovforvaltning, træprodukter, biomasse og GHG-opgørelser fra disse aktiviteter.</p>
<p>Bilag 6 forklarer, at GA primært vil forsøge at belyse, hvordan atmosfærens indhold af CO2 påvirkes af det danske forbrug af biomasse til energiformål. Det påstås i bilag 6, at skovens kulstoflager "over tid" udlignes, så kulstoflageret genoprettes som i situationen før træbiomassen blev fældet og brændt. Denne påstand kræver mere nuance. Det er dels veldokumenteret, at længden af den tid, det tager at udligne kulstofstabet, kan være mange årtier længere end de ca. 10 år, vi har til at bringe 1,5C inden for rækkevidde. Desuden er det, især når hele træer bruges til biomasse, ikke nødvendigvis sandt, at skovens kulstoflager nogensinde genoprettes.</p> <p>92-gruppen opfordrer derfor til, at biomasse afsnittet ikke kun omfatter atmosfærens bio-CO2, men det også bør omfatte udviklingen i skovenes kulstoflager. Med udgangspunkt i GA-mandatet om at belyse de internationale effekter af den danske</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Analysen vil være nuanceret i forhold til "udligning af kulstoflager" ved netop at kigge på tidsperspektivet i forhold til forskellige biomassetypers klimaeffekt. Analysen vil også belyse ændringen i skovens kulstoflager som direkte effekt af biomasseudtaget, hvilket i vid udstrækning er med til at bestemme netto-ændringen i atmosfærens CO2-indhold. Analysen vil give mere viden om klimaeffekten af biomasse fra forskellige geografiske områder. Der vil dog ikke blive lavet en egentlig analyse af konsekvensen for specifikke landes skovkulstoflager.</p>

<p>klimaindsats vil det f.eks. være oplagt at se, hvordan estisk og litauisk skov kulstoflager er blevet påvirket af i årtier at have været primære leverandører til Danmarks omlægning fra at brænde kul til at brænde træer.</p>		
<p>92-Gruppen opfordrer til, som i vores høringssvar til forudsætningerne til GA21, at Energistyrelsen med GA22 udvikler differentierede CO₂-faktorer >0gOCO₂ for de forskellige typer biomasse. Med ikrafttrædelse af det nye VE-direktiv, vil Energistyrelsen fra 2023 modtage detaljeret data om type, oprindelse m.m. for hver eneste ladning biomasse, der anvendes i Danmark. Kombineret vil det således fra 2023 blive muligt, at GA23 kan kvantificere det konkrete CO₂-udslip fra Danmarks konkrete biomasseforbrug.</p> <p>Ved at gøre en sådan opgørelse til en fast bestanddel i den årlige GA, vil det fremover blive muligt fra politisk side at holde øje med om operatørerne ved egen kraft formår at vælge de mere bæredygtige typer biomasse, eller om lovindgreb er påkrævede.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>De lovpligtige bæredygtighedskriterier er trådt i kraft 30. juni 2021, men der bliver først indrapporteret et fuldt datasæt 31. marts 2023. Disse nye data forventes først at være tilgængelige for evt. analyser i 2023/24. Analysen i GA22 vil differentiere mellem forskellige træbiomassetyper m.m. i vurderingen af biomassens klimaeffekt.</p>
<p>Som vi forstår det, vil Energistyrelsen basere biomasse-analysen i GA22 på en metode udviklet af IGN. Det lader til, at IGN-metoden er baseret på at udregne Carbon Parity Time (CPT), baseret på et fossilt scenario (kul og fossil gas). Dvs., IGN-modellen udregner, hvor mange år det tager for et energisystem baseret på at brænde biomasse, at indhente det ekstra CO₂-udslip biomassen er skyld i, ift. et energisystem baseret på at brænde hhv. kul og fossilt gas.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Analysen af biomassens klimaeffekt baseres ikke på en sammenligning med en alternativ energikilde. Resultaterne af analysen vises som netto-udledning, hvilket også kan beskrives som merindhold af CO₂ i atmosfæren.</p>

<p>92-gruppen finder det stærkt forældet at udregne biomassens klimafordel i forhold til et alternativ af fortsat brug af fossilt kul og gas. Fortsat brug af fossil gas og kul er ikke længere et rimeligt BAU-scenarie til produktion af el og varme i Danmark. I 2021 er vindmøllestrøm og varmepumper det alternativ biomassen bør sammenlignes med.</p>		
<p>92-gruppen opfordrer til, at Energistyrelsen i GA22 inkluderer en redegørelse for, hvordan de 4,7 mia. om året i biomasse subsidier anvendes, herunder en opgørelse, der viser hvorvidt statsstøtten primært tilfalder de mest bæredygtige typer biomasse, eller ej. Redegørelsen må også gerne omfatte en Leverized Cost of Energy analyse af hvad der ville ske hvis de 4,7 mia. statsstøtte blev fjernet. Resultatet vil næppe betyde en tilbagevenden til kul og fossilgas. Det ville snarere betyde hurtigere udbygning af vindstrøm. De 4,7 mia. kroner kunne i stedet gøre gavn f.eks. ved at blive brugt på at udvikle og udbygge lagringskapacitet for el og varme.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>GA22 indeholder ikke en redegørelse for de økonomiske aspekter af el- og varmeproduktion baseret på biomasse, ligesom der heller ikke redegøres for andre typer af økonomiske incitamenter for eller imod forbrug. Det ligger udenfor rammesætningen for Global Afrapportering, der fokuserer på at belyse klimaeffekter af Danmarks forbrug mm.</p>

Bilag 7: Danmarks forbrug af biobrændstoffer

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
<p>92-gruppen opfordrer på det kraftigste til at bruge de differentierede LUC-værdier fra Globiom. Det er klart, at den ensartede LUC-værdi, der står nedskrevet i VE2-direktivet er resultat af et politisk kompromis, mens Globiom-værdierne er resultat af forskning. Når nu</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>I analysen af biobrændstoffer vil der indgå et afsnit om forskellige tilgange til ILUC. Globiom-studiet vil indgå sammen med andre tilgange/studier i dette afsnit.</p>

<p>GA22 bruger de konkrete værdier for direkte CO2-udslip fra de indberettede partier, der konkret er blevet anvendt i Danmark, bør de tilsvarende LUC-værdier ligeledes udregnes så præcist som muligt. Hvilket altså vil sige at bruge de differentierede LUC-værdier fra Globiom.</p>		
--	--	--

Bilag 8: Klimadiplomati

Høringssvar	Afsender	Udenrigsministeriets (UM) og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets (KEFM) kommentar
<p>Det er meget fint med en kvalitativ vurdering af det danske klimadiplomatiske bidrag til Parisaftalens opfyldelse, men denne bør så vidt muligt omsættes i en vurdering af det danske bidrag til konkrete reduktionsindsatser på landeniveau målt i kroner og tons CO2 undgåede udledninger.</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Formålet med Danmarks klimadiplomatiske indsatser er at påvirke andre, især regeringer, til at træffe mere ambitiøse beslutninger. I afsnittet rammer og metode i notat om klimadiplomati til GA22, beskrives vanskelighederne ved at omregne denne type indsatser til præcise reduktioner (eller undgåede udledninger).</p> <p>Det er op til det enkelte samarbejdsland at træffe de nødvendige politiske beslutninger, som skal til for konkret at reducere CO₂-udledninger, ligesom at de konkrete reduktioner vil tælle med i et partnerlands klimarapportering og ikke i den danske rapportering. Danmark bidrager til at skubbe på for at hæve ambitionsniveauet i multilaterale og bilaterale sammenhænge, bl.a. ved at bidrage med at udbrede erfaringer om regulering, rammevilkår og ambitiøse politiske mål, viden om grøn omstilling</p>

		og tekniske løsninger. KEFM går gerne i videre dialog med CONCITO herom.
<p>Vi er i et afgørende årti, hvor Parisaftalens opfyldelse (1,5 graders målet, jf. COP26 beslutningen) forudsætter en nettonul udledning i senest 2050 (globalt, hvorfor DK jf. Parisaftalens CBDR forudsætter et tidligere dansk mål-år for at nå netto-nul), samt et 45% reduktion i 2030 sammenlignet med 2010. Danmarks indsats bør vurderes ud fra begge parametre: (1) Danmarks bidrag til at nå et globalt nettonul i senest 2050, og (2) Danmarks bidrag til at sikre en 45% reduktion i 2030. Dansk global afrapportering bør i lyset af COP26 derfor måles i forhold til disse to målsætningers opfyldelse.</p>	CONCITO	<p>Danmarks bidrag til de to målsætninger som CONCITO beskriver er som udgangspunkt vores egne nationale mål, som beskrevet i klimaloven, dvs. <i>Danmark skal reducere udledningen af drivhusgasser i 2030 med 70 pct. i forhold til niveauet i 1990, og at Danmark opnår at være et klimaneutralt samfund i senest 2050 og med Parisaftalens målsætning om at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader for øje.</i></p> <p>1,5 graders målsætningen i Parisaftalen er drivende for den danske klimadiplomatiske indsats, som er beskrevet i regeringens <i>Langsigtede Strategi for Global Klimaindsats</i> og i <i>Klimaprogram 21</i>, kapitel 12. Global Strategi. Arbejdet er målrettet mod at hæve ambitionsniveauet multilateralt og i andre lande, så det på globalt plan som minimum strømlines med Parisaftalen. Indsatserne tager afsæt i Danmarks egne styrkepositioner og kompetencer. Flere af initiativerne og målsætningerne beskrevet i strategierne tydeliggør målar, fx på skibsfart og i EU-sammenhæng.</p> <p>Det er meget vanskeligt at omregne reduktioner af de diplomatiske indsatser, og derfor er det vanskeligt at regne på den andel af de globale reduktioner ift. 2030 og 2050 mål, som skulle stamme fra netop danske klimadiplomatiske indsatser, og</p>

		<p>som skulle være en parameter i Global Afrapportering iflg. CONCITO.</p> <p>KEFM gerne går i dialog med CONCITO herom.</p>
<p>Danmark har sammen med Grønland en unik rolle at spille i at tilvejebringe opdateret viden og data på status og udvikling i de globale klimaforandringer, samt på effekter i arktiske og nordatlantiske egne, og i bidraget til det arbejde, der pågår i regi af især IPCC, IEA og WMO m.m. Herunder i relation til den videnskabelige vurdering af indsatsen for at reducere de globale udledninger via eksempelvis UNEP Gap report. CONCITO opfordrer derfor til at der indarbejdes et afsnit i GA22, som omfatter en samlet beskrivelse og vurdering af det danske videnskabelige bidrag – og rapportering herpå – til den klimavidenskabelige diskurs, der ligger til grund for global klimapolitisk beslutningstagen, herunder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dansk forsknings bidrag til IPCCs (med flere) arbejde, og den danske stats støtte hertil via DMI, de danske universiteter, de grønlandske myndigheder med mere. • Danske og dansk-finansieret bidrag til UNEP GAP rapport via UNEP /DTU partnerskabet • Andre betydelige danske bidrag til den globale klimavidenskabelige diskurs og platforme / initiativer som bidrager til at omsætte denne viden i politisk beslutningstagen. 	<p>CONCITO</p>	<p>KEFM er enige i, at Danmark og Grønland bidrager med værdifuld data og forskning om de globale klimaforandringer til det internationale samfund, herunder til IPCC, IEA og WMO. Det bliver allerede nu beskrevet i hhv. Global Afrapportering og i Klimaprogrammet.</p> <p>Af Global Afrapportering 2021 fremgår det danske bidrag til UNEP-DTU Partnership, samt hvad UNEP-DTU Partnership bidrager til, herunder til teknisk assistance til udviklingslande, samt til Emissions Gap Report for UNEP.</p> <p>Eksempler på bidrag til internationale programmer og multilaterale organisationer fremgår i GA21, og vil fremgå igen i 2022.</p> <p><i>Klimaprogram 2020 og Klimaprogram 2021</i> indeholder afsnit om klimavidenskabelig udvikling, herunder om dansk forskning i klimaforandringerne, ved DMI, blandt andet til IPCC. I <i>Klimaprogram 2021</i>, fremgår bl.a. en liste over danske eksperter, som bidrager til IPCC-rapporter.</p> <p>Danmark støtter desuden IPCC med 2 mio. årligt fra 2018-2022.</p>

Bilag 9: Reduktionsindsatser støttet gennem klimabistanden

Høringssvar	Afsender	Udenrigsministeriets kommentar
<p>Der lægges vægt på en kvalitativ vurdering af den samlede effekt af den danske klimabistand. Om end ikke perfekt opfordres der ikke desto mindre til, at GA22 så vidt muligt også indeholder en konkret vurdering af bidraget til konkrete modtagerlandes klimaplaner (NDC'er), samt af det samlede danske bidrag til reduktion af globale udledninger. 'Attribution' af dansk udviklings- og klimafinansiel reduktionsindsats er mere vigtig end nogensinde i sikring af en målbar, naturvidenskabelig reduktion på 45% af de globale udledninger inden 2030, jf. Parisaftalen og COP26 forhandlingsresultatet.</p> <p>Det opfordres til, at der så vidt muligt foretages en vurdering af reduktionsbidraget via dels den bilaterale/myndighedssamarbejde-orienterede indsats og den multilaterale indsats via eksempelvis FN og de multilaterale udviklingsbanker.</p>	CONCITO	<p>Afreporteringen vil sigte efter at tilvejebringe data for reduktionseffekter for udvalgte dele af klimabistanden, hvor data er tilgængeligt. Det drejer sig om den Grønne Klimafond (GCF) og den Globale Miljøfacilitet (GEF) og andre store investeringer og fonde.</p> <p>Overordnet set fokuserer en væsentlig del af den danske klimabistand på at forbedre rammebetingelser, styrke kapacitet, og evne til at planlægge og koordinere, skabe synergier og udvikle investeringsplaner. Disse indsatser er af en karakter, hvor det er udfordrende at måle reduktionseffekten.</p>
<p>Det fremstår uklart, om der alene fokuseres på Danmarks bidrag til reduktioner af udledninger fra energi/elektrificerings/varme-sektoren, eller om GA22 også vil rapportere på indsatser, som afstedkommer reduktionseffekter i andre sektorer, herunder især i relation til landbrugssektoren, affaldshåndtering, skovrejsning/beskyttelse eller på transportområdet. Det opfordres til, at GA22 muliggør en bred</p>	CONCITO	<p>Afreportering vil række ud over energi-elektrificerings-varme sektoren. En del af de danske bidrag går til dekarbonisering i ikke-energisektorer, f.eks. via de store fonde, og det vil blive reflekteret.</p>

afrapportering på indsatsen, herunder i overensstemmelse med OECD's Rio-markører med mere.		
Der bør i højere grad være fokus på måling af konkrete resultater som følge af den danske indsats og i mindre grad på input.	DI	Afrapportering vil søge at beskrive resultater opnået gennem klimabistanden og undgå blot at redegøre for hvilke bidrag, der er blevet bevilliget.
På klimatopmødet i København i 2009 (COP15) blev der indgået en aftale om, at de rige lande, herunder Danmark, er forpligtet til at levere klimafinansiering. Det er derfor fra år 2009, at der bør afrapporteres for Danmarks klimafinansiering. Ifølge bilag 14 vil GA22 dog kun give et overblik af den danske klimafinansiering for en treårig periode (2018-2020). Hvilken periode, der tænkes dækket i bilag 9, er uklart. Bilag 9 nævner kun, at det også omfatter 2021. Med den nye udmelding20 om, at Danmark fremadrettet vil allokere mindst 60% af sin klimafinansiering til tilpasning, giver det særligt god mening at medtage hele perioden fra 2009. Grunden til at den danske beslutning om at opskalere andelen af klimafinansieringen, som udgør tilpasning til 60% blev rost globalt er jo netop, fordi tilpasningsfinansiering hidtil er blevet underfinansieret i forhold til den 50:50 balance, der er aftalt i Parisaftalen.	92-gruppen	Forpligtelsen til at støtte udviklingslandene bl.a. med klimafinansiering går helt tilbage Konventionsteksten fra 1992. Ifm. COP15 i København i 2009 blev man yderligere enige om et kollektivt mål for de udviklede lande om at mobilisere 100 mia. USD årligt fra forskellige kilder til reduktioner og klimatilpasning i udviklingslandene. Med Parisaftalen blev løftet genbekræftet og tidssat til at gælde fra 2020-2025. Forslaget om at lade tidsserien i den globale afrapportering starte i 2009, herunder med tal for tilpasning, vil søges imødekommet i det omfang, der er data for hele perioden.
92-gruppen mener, at GA22's opgørelse over klimabistand/klimafinansiering ligeledes bør opgøres som grant equivalence, så værdien af de forskellige typer klimafinansierings-instrumenter reelt kan sammenlignes.	92-gruppen	GA22's opgørelse over klimabistand og mobiliseret klimafinansiering vil beskrive, hvilke dele som er grants (= gavebistand) og hvilke del som ikke er grants. Danmark har pt. ikke nogen bilaterale klimafinansieringsinstrumenter (fx koncessionelle lån), hvor der kan udregnes en grant-equivalent. Fx i DSIF (Danida Sustainable Infrastructure Finance) opgøres

		og rapporteres gavedelen og det relaterede kommercielle lån separat.
<p>Danmark har to forskellige forpligtelser ift. udviklingslandene (klimafinansiering og udviklingsbistand). Klimafinansieringsforpligtelsen stammer fra klimatopmødet i København i 2009 (COP15). Forpligtelsen til at levere 0,7% af BNI i udviklingsbistand stammer fra FN's generalforsamling i 1970. Den "nye" forpligtelse om klimafinansiering bør derfor ikke tages ud af de penge, som Danmark giver i forhold til den tidligere forpligtelse, udviklingsbistanden.</p> <p>92-gruppen mener, at GA22 bør redegøre separat for, hvorvidt klimafinansieringen udgør nye midler i forhold til 0,7% udviklingsbistand.</p>	92-gruppen	<p>Klimafinansieringsforpligtelsen og den relaterede forpligtelse til at rapportere om klimafinansiering til udviklingslandene går tilbage til selve konventionsteksten fra 1992. Danmark har rapporteret til UNFCCC om sin klimabistand til udviklingslande siden slutningen af 90'erne efter stort samme metode som i dag. Det indgår ikke i forpligtelsen, at klimabistanden skal være ud over midlerne indeholdt i de 0,7% af BNI i udviklingsbistand.</p> <p>Udviklingsbistanden rapporteres til OECD DAC efter OECD DAC's statiske standarder og kriterier. Klimabistanden rapporteres til OECD DAC i det omfang, den lever op til kriterierne for at være udviklingsbistand.</p>
<p>Fra når Danmark begynder at bidrage med klimafinansiering til tab og skade, bør den Globale afrapportering også inkludere en redegørelse af Danmarks bidrag til Loss & Damage.</p>	92-gruppen	<p>Danmark støtter allerede aktiviteter, som bidrager til at reducere, minimere og adressere risikoen for tab og skader som følge af klimaforandringerne, fx, gennem humanitære indsatser i relation til klimarelaterede kriser. Danmark yder bl.a. støtte hertil via FN's humanitære nødhjælpsplaner og -fonde (OCHA), FN's Verdensfødevareprogram (WFP) og via danske civilsamfundsorganisationer som Folkekirkens Nødhjælp og Dansk Røde Kors. Den type indsatser vil fremadrettet også indgå i den globale afrapportering.</p>

Bilag 10: Reduktionsindsatser ifm. bilaterale myndighedssamarbejder vedr. energi

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
Virker helt uproblematisk og rimelig også til brug for vurderingen af indsatserne i evaluerings øjemed. Det ville være ønskeligt, hvis det var muligt at lave en vurdering på landeniveau af, hvordan bistanden bidrager til opfyldelsen af den nationale NDC, både for konditionelle og ikke konditionelle.	CONCITO	<p>De bilaterale myndighedssamarbejder på energi består af partnerskaber med relevante ressortmyndigheder, som er ansvarlige for energisektorerne i partnerlandene. Partnerskaberne bidrager med kapacitetsopbygning, faktabaseret energiplanlægning og teknisk bistand, som i kombination med andre nationale og internationale tiltag medvirker til at dekarbonisere energisektorerne i partnerlandene. Partnerskaberne bidrager derved direkte eller indirekte til opfyldelse af konditionelle NDC målsætningerne for energiområdet.</p> <p>Dekarboniseringen af energisektorerne i partnerlandene er præget af mange forskellige aktører, processer og beslutningskompetencer, som går ud over ENS' partnerskaber. Dernæst er det partnermyndighederne, som i sidste ende beslutter ny regulering og politiske målsætninger. Det er dermed ikke muligt at lave en systematisk vurdering af kausaliteten mellem partnerskaberne og landenes NDC implementering eller opskalering.</p>

Bilag 11: Reduktionsindsatser ifm. bilaterale myndighedssamarbejder vedr. miljø

Høringssvar	Afsender	Miljøministeriets kommentar
Side 2 (sidste afsnit) foreslås en lidt bredere dækkende formulering:	DI	MIM har indarbejdet forslaget i GA22.

"Omdrejningspunktet for alle de nævnte samarbejder er direkte eller indirekte kapacitetsopbygning i forhold til myndighedskompetencer og herunder overførsel af erfaringer med konkret lovgivning, samt præsentation, *test og demonstration* af *bæredygtige* danske løsninger og teknologier på vand-, *spildevand-*, og affaldsområdet. Derved er det hensigten, at de pågældende samarbejdslande får udviklet og implementeret lovgivning, som sikrer en mere effektiv *ressourceudnyttelse*".

Bilag 12: Reduktionsindsatser ifm. Bilaterale myndighedssamarbejder vedr. fødevarer

Høringssvar	Afsender	Fødevarestyrelsens (FVST) kommentar
<p>Bilaget henviser til fødevarereproduktionens globale udledning af drivhusgasser og henviser til en ældre FAO-publikation. Derudover ranglister de største kilder til emissioner. Der findes en mere opdateret publikation, som ville være mere relevant at henvise til: https://www.fao.org/newsroom/detail/supply-chain-is-growing-source-of-agri-food-GHG-emissions/en.</p> <p>Denne publikation har en anden rangering af de relevante emissionskilder: <i>In terms of singular components, in 2019 deforestation was the largest source of GHG emissions, at 3,058 Mt CO2, followed by enteric fermentation (2,823 Mt CO2eq), livestock manure (1,315 Mt CO2eq), household consumption (1,309 Mt</i></p>	CONCITO	FVST takker for tilbagemelding og vil benytte seneste FAO-publikation i endeligt bidrag.

<p><i>CO2eq), food waste disposal (1,309 Mt CO2eq), on-farm use of fossil fuels (1,021 Mt CO2eq), and the food retail sector (932 Mt CO2eq).</i></p> <p>Det anbefales at bruge den nyeste viden indenfor området.</p>		
<p>Derudover nævnes "At stimulere og styrke detailhandlere og prioritere fødevarer, der produceres bæredygtigt, og forbrugerne til at træffe mere sunde og bæredygtige valg gennem bevidstgørelse, information og mærkning er andre vigtige elementer." Ift. dette mål i Fødearestyrelsen, vil CONCITO kraftigt opfordre til at Fødearestyrelsen går i gang med klimamærkning af fødevarer i Danmark. Der kunne med fordel tages udgangspunkt i Den Store Klimadatabase, som giver et nemt og overskueligt indblik i de forskellige fødevarers klimaaftryk. Desuden så er alle informationerne i databasen frit tilgængelige.</p>	<p>CONCITO</p>	<p>FVST afventer en evt. beslutning fra regeringen i forhold til klimamærkning.</p>
<p>I forhold til det bilaterale myndighedssamarbejde opfordres de danske myndigheder til at have fokus på at forbedre den samlede globale produktivitet af fødevarerproduktion - uden at bidrage til at ekspandere det samlede globale areal, hvor landbrugsproduktion finder sted. Dermed skal der produceres mere mad på samme eller mindre areal for at matche den stigende efterspørgsel på fødevarer. Det anbefales at have fokus på bæredygtig intensivning af fødevarerproduktionen, samtidig med at der skal ydes beskyttelse af kulstoflagerende natur og skov; gerne i form af fredning. Derudover anbefales det, at myndighederne arbejder for at pushe et stærkt fokus på plantebaseret kost i de bilaterale myndighedssamarbejder, da en plantebaseret kost har et markant lavere klimaaftryk, og</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Der vil også fremadrettet være et stærkt fokus på bæredygtig og effektiv fødevarerproduktion samt emissionsreducerende tiltag i FVST's internationale samarbejder.</p>

omlægning af kosten er en af de mest omkostningseffektive klimavirkemidler.		
---	--	--

Bilag 13: Tilpasningsindsatser støttet via klimabistanden og eksportfremme

Høringssvar	Afsender	Udenrigsministeriets kommentar
En præcis opgørelse af den danske indsats for at fremme klimatilpasning i det globale syd vil være et vigtigt instrument i den globale klimadiplomatiske indsats, men også i relation til EU partnernes samlede opgørelse over samme, herunder inspiration til afrapporteringsniveauer fra EU fællesskabet.	CONCITO	GA22 og fremtidige GA-rapporter forventes at indeholde mere information om den danske indsats for at fremme tilpasning i det global syd end GA21, bl.a. gennem et selvstændigt kapitel om klimatilpasning. Opgørelse af den danske klimabistand og mobiliserede klimafinansiering vil også søge at give mere information om indsatsen for at støtte klimatilpasningsaktiviteter.
Opgørelsen bør så vidt muligt kvantificeres i dels bidraget til nationale klimatilpasningsplaner, samt omsat i konkrete og landespecifikke vurderinger af, hvor mange indbyggere og udsatte befolkningsgrupper, som nyder konkret gavn af den danske indsats.	CONCITO	Landecases vil også i GA22 være centrale for at vise, hvordan Danmark gennem sin samlede landeindsats støtter forskellige dele af landenes grønne omstilling og tilpasning til klimaforandringerne som en integreret del af støtten til bæredygtig udvikling. Der vil så vidt muligt blive refereret til relevante landepolitikker og strategier, herunder også nationale klimatilpasningsplaner, hvis landene har lavet sådanne planer. Landespecifikke resultater vil blive kvantificeret, når det er muligt. Hertil kommer, at de danske indsatser på eksempelvis

		vandområdet søges kvantificeret – hvor muligt – gennem nye og forbedrede adgange til vand.
En vurdering af danske bidrag til globale og konkrete modtagerlandespecifikke klimatilpasningsindsatser bør opgøres og vurderes efter OECD Rio markører med henblik på sikring af et samlet billede af den danske klimatilpasningsindsats.	CONCITO	Det danske bidrag til klimaindsatser, både støtte til tilpasning og grøn omstilling/emissionsreduktion, opgøres med udgangspunkt i OECD DAC's statistiske standarder og kriterier. Det er således med udgangspunkt i Rio-markører, at det afgøres om et givet projekt er en klimatilpasningsindsats. Der arbejdes på at styrke beskrivelsen af klimaelementet, navnlig for tilpasningsindsatser, i projekt- og programdokumentationen, så Rio-markører og vurderingen af de enkelte indsatser fremgår tydeligere.
GA22 bør omfatte en vurdering af det danske bidrag til tab og skade finansiering og indsats herpå (loss & damage).	CONCITO	Danske bidrag til tab og skade finansiering og indsatser har ikke været opgjort separat, men indgår som en del rapportering om klimatilpasning og humanitære indsatser. Det vil derfor ikke være muligt at lave en sådan særskilt vurdering ifm. GA22. Det forventes at styrke rapporteringen vedrørende tilpasning og tab og skader i de kommende GA-rapporter.
Klimatilpasning udmøntes i nexus med mange andre udviklingspolitiske dagsordener, og GA22 bør i sin afrapportering afspejle en sådan tilgang, herunder klimatilpasningens centrale rolle og vægt i udmøntning af den danske udviklingspolitiske strategi, de udviklingspolitiske prioriteter for 2021, samt i krydsfeltet med at sikre øvrige FN Verdensmål.	CONCITO	Det er netop hensigten med brugen af landecases i kapitlet om klimatilpasning at vise, hvordan de enkelte indsatser hænger sammen de nationale klimatilpasnings og udviklingsprioriteter i modtagerlandene.

<p>GA22 bør omfatte en beskrivelse af de synergieffekter (vurdering af omfang) som klimatilpasningsindsatsen har i forhold til fattigdomsbekæmpelse, lokal modstandskraft, migrationsfaktorer, samt ikke mindst beskyttelse af natur og biodiversitet via natur baserede løsninger.</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Det vil tilstræbes, at tilpasningskapitlet indeholder sådanne overvejelser.</p>
---	----------------	--

Bilag 14: Klimafinansiering

Høringssvar	Afsender	Udenrigsministeriets kommentar
<p>Man bør vise udviklingen i klimafinansiering tilbage fra 2009 (også selv om mobiliseret finansiering muligvis ikke kan opgøres for tidligere år).</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Forslaget om at lade tidsserien i den globale afrapportering starte i 2009 for så vidt angår den bilaterale klimabistand, herunder med tal for tilpasning, vil søges imødekommet i det omfang, der er data for hele perioden.</p> <p>For så vidt angår mobiliseret finansiering vil det ikke være muligt at vise udviklingen tilbage fra 2009 i GA22. Men det vil blive arbejdet på at vise udviklingen også i mobiliseret klimafinansiering fra 2015 ifm. GA23.</p>
<p>Fokus i metoden er på en kvantitativ opgørelse. Rapporteringen bør også adressere indsatsen for at sikre kvaliteten af DK klimafinansiering, bl.a. baseret på evalueringer.</p> <p>Dimensioner af kvalitet, der kan inddrages, omfatter:</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Parallelt med indsatsen for at øge Danmarks klimabistand og bidrag til at mobilisering af klimafinansiering fra andre kilder, styrkes arbejdet med at integrere miljø og klima på tværs af det samlede udviklingssamarbejde for at sikre, at alle aktiviteter er kompatible med klimamålsætningerne og andre globale og nationale miljømål. Danidas Aid management guidelines</p>

<p>1. Ambition: Er det sikret, at klimafinansieringen er i overensstemmelse med net zero/1.5 fsva. Reduktionsindsatserne og resiliens/tilpasning. Dette gælder både finansiering af investeringer og teknisk assistance.</p> <p>2. Effektiviteten og impact: Er støtten strategisk målrettet, så bidraget til landenes omstilling maksimeres?</p> <p>3. Katalytisk effekt: I hvilket omfang bidrager klimafinansieringen til direkte eller indirekte at mobilisere øvrig – især privat – finansiering i stor skala?</p> <p>4. "Do no significant harm": Hvordan sikrer man, at den øvrige udviklingsbistand, som ikke er klimafinansiering samt offentligt understøttede private investeringer, ikke modarbejder klimamålsætningerne.</p>		<p>indeholder allerede et obligatorisk screeningsværktøj for klima og miljø, som vil blive styrket.</p> <p>Endvidere fortsættes arbejdet med at sikre at de multilaterale udviklingsbanker, andre multilaterale partnere og IFU bliver fuldt Paris-kompatible.</p> <p>Kvaliteten af bistanden vil blive reflekteret i et vist omfang. Bilag 8, bilag 9 og bilag 13 vil supplere afrapporteringen herom.</p>
<p>Denne del synes mere at fokusere på klimafinansiering i udviklingslande end generel klimafinansiering. Overskriften bør i givet fald tilpasses dette, så det er tydeligt for modtageren.</p>	DI	<p>Det vil blive gjort tydeligere, at dette bilag omhandler klimabistand og mobilisering af klimafinansiering til udviklingslande.</p>
<p>92-gruppen opfordrer kraftigt til, at de klimamæssige effekter af den danske ejerandel af de multilaterale udviklingsbanker ikke opgøres i samme afsnit som Danmarks klimafinansiering opgøres. MDB'erne bør i stedet være placeret i investeringsafsnittet.</p>	92-gruppen	<p>Det forventes, at bilag 14 vil indeholde information om klimafinansiering mobiliseret gennem de multilaterale udviklingsbanker til klimaindsatser i udviklingslande. Men global afrapportering vil også adressere bankernes rolle ift. at ændre de globale investeringsstrømme til at være i overensstemmelse de globale klimamål.</p>
<p>92-gruppen opfordrer på det kraftigste til, at GA22 alene behandler eksportkreditter i investeringsafsnittet (bilag 15), og at GA22</p>	92-gruppen	<p>Eksportkreditter forventes at blive behandlet i bilag 15, for så vidt angår aktivitetsniveau og klimaftryk.</p>

fuldstændig undlader at sammenblende eksportkreditter til danske virksomheder med opgørelsen af Danmarks klimafinansieringsbidrag til udviklingslande.		Eksportkreditter indgår ikke i den nationale opgørelse af Danmarks klimafinansieringsbidrag til udviklingslande og vil ikke blive behandlet i bilag 14.
--	--	---

Bilag 15: Fremme af grønne investeringer

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
Det er afgørende, at ikke kun målrettede grønne investeringer opgøres, men udviklingen i samtlige investeringer i energi og øvrige sektorer med potentielt høje emissioner – i overensstemmelse med Parisaftalens §2.1.c, der omfatter samtlige finansieringsstrømme.	CONCITO	GA22 vil indeholde kvantitativ rapportering på offentlige investeringer/finansieringer i udlandet gennem EKF, IFU og Danmarks Grønne Fremtidsfond. Rapporteringen vil omfatte følgende sektorer: energi, industri, transport, infrastruktur og landbrug.
Opgørelse af aftrykket fra nye investeringer er endnu vigtigere end aftrykket fra den samlede portefølje, da sidstnævnte i vidt omfang afspejler historiske investeringer. Det er i den sammenhæng aftrykket fra de nye investeringer i energi og øvrig højemission over den samlede forventede levetid, som er mest relevant.	CONCITO	GA22 vil indeholde opgørelse af klimaaftrykket af IFU's samlede portefølje, samt den forventede samlede udledning af drivhusgasser for nye investeringer i 2021. Der pågår pt. et større arbejde med at kvantificere klimaaftrykket af aktiviteterne i EKF. I det omfang arbejdet afsluttes inden GA's offentliggørelse, vil opgørelserne heraf ligeledes indgå i rapporten.
Fra regnskabsåret 2022 skal de store virksomheder begynde at rapportere i forhold til 'sustainable finance'. Det vil være interessant om - og i givet fald hvordan – dette tænkes ind i GA rapporteringen.	DI	Det vil blive vurderet, hvordan implementeringen af EU-reguleringen om bæredygtig finansiering kan anvendes ifm. Global Afrapportering, når virksomhederne begynder at rapportere.
Generelt bør investeringssporet i GA belyses bedre, så det ikke kun inkluderer Danmarks rolle mht. eksport af grønne teknologier og fremme af grønne investeringer, men også giver en opgørelse over	92-gruppen	GA22 vil indeholde kvantitativ rapportering på offentlige investeringer/finansieringer i udlandet gennem EKF, IFU og Danmarks Grønne Fremtidsfond. Rapporteringen vil omfatte

fossile investeringer, afskovning mm. og både offentlige og private finansielle strømme bør omfattes.		grøn og fossil energi, industri, transport, infrastruktur og landbrug.
92-gruppen anbefaler, at GA baseres på en kvantitativ rapportering af de finansielle strømmes globale klimapåvirkning modsat den kvalitative tilgang, der tegnede GA21. Det er positivt, at Energistyrelsen lægger op til en øget kvantificering af både grønne investeringer og CO ₂ -aftryk, men der er stadig plads til forbedring, hvad angår konsistent og systematisk kvantitativ opgørelse af alle finansielle strømmes globale klimapåvirkning.	92-gruppen	GA22 vil indeholde kvantitativ rapportering på offentlige investeringer/finansieringer i udlandet gennem EKF, IFU og Danmarks Grønne Fremtidsfond. Rapporteringen vil omfatte grøn og fossil energi, industri, transport, infrastruktur og landbrug.
92-gruppen hæfter sig ved, at Energistyrelsen vil undersøge muligheder for at videreudvikle rapportering på private investeringer. Det er centralt, at den globale afrapportering omfatter alle finansielle aktiviteter med global klimapåvirkning, og her udgør privat finansiering/investering en betydelig andel.	92-gruppen	Det vil blive vurderet, hvordan der fremadrettet kan rapporteres i GA på de private investeringer, bl.a. med udgangspunkt i fremtidig rapportering som følge af EU-lovgivningen om bæredygtig finansiering.
Det vurderes centralt, at GA fremover adresserer både grønne og sorte investeringer. Beklageligt har bilag 15 et overskyggende fokus på fremme af grønne investeringer, mens sorte investeringer adresseres langt fra tilstrækkeligt. Dette skal også ses i lyset af Danmarks udmelding under COP26 om at stoppe finansiering af fossil energi, hvorfor det er oplagt at opgøre sorte investeringer/finansiering (hvad angår både offentlige og private finansielle aktørers aktiviteter). Derfor ser 92-gruppen også gerne, at overskriften ændres fra at have entydigt fokus på at fremme grønne investeringer til at reflektere behovet for en grundlæggende omstilling af de finansielle strømme fra sort til grøn.	92-gruppen	GA22 vil indeholde kvantitativ rapportering på offentlige investeringer/finansieringer i udlandet gennem EKF, IFU og Danmarks Grønne Fremtidsfond. Rapporteringen vil omfatte grøn og fossil energi, industri, transport, infrastruktur og landbrug.

<p>92-gruppen finder det ligeledes positivt, at bilag 15 lægger op til muligheden for at EKF's finansiering af fossile teknologier og højemissionsbrancher kan indgå i rapporteringen. Dette bør ikke være "en mulighed", men en fast del af rapporteringen, ligesom princippet om systematisk opgørelse af sorte investeringer bør integreres bredt i GA22 (bl.a. også opgøres for private investeringer). Kun sådan kan rapporteringen bidrage med kortlægning og opgørelse af dansk finansiering af klimaskadelige økonomiske aktiviteter, herunder bl.a. fossil energi og afskovning, hvilket er forudsætning for at kunne træffe strategiske, klimaansvarlige beslutninger på det finansielle område.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Der vil blive rapporteret årligt på EKF's finansiering som en del af GA. Det samme vil gøre sig gældende for IFU og aktiviteterne under Danmarks Grønne Fremtidsfond.</p>
<p>92-gruppen anbefaler, at der i GA sættes tydelige kvantitative benchmarks for andelen af både grønne og sorte investeringer. Dette er en forudsætning for, at fremtidige globale afrapporteringer kan rapportere på, om udviklingen går den rette eller forkerte vej.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>GA er et rapporteringsværktøj, der afrapporterer på de internationale effekter af den hidtidige danske klimaindsats. Der sættes ikke benchmarks i GA. Men rapporteringen vil så vidt muligt gå flere år tilbage i lighed med sidste år for at vise udviklingen over tid.</p>
<p>Som forudsætning for at kunne opgøre den globale klimapåvirkning fra danske finansielle aktører, så er det centralt, at EU's taksonomi for bæredygtig finansiering udvikles til at være robust og videnskabsbaseret. Taksonomien har potentiale til at modvirke finansiell greenwashing ved at sikre tydelige definitioner for, hvad der kategoriseres som klimamæssigt bæredygtigt. Desværre er der en stor risiko for, at taksonomien udvandes betydeligt, hvis EU Kommissionen præsenterer et endeligt taksonomi-forslag, hvor økonomiske aktiviteter som gas, bioenergi, atomkraft og industrielt</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Regeringen finder det centralt for troværdigheden af EU's taksonomi for bæredygtige investeringer, at den udvikles på linje med kravene i taksonomiforordningen, herunder navnlig at den skal være evidensbaseret.</p> <p>Regeringen mener ikke, at konventionel atomkraft og naturgas skal betragtes som bæredygtige i EU-taksonomien. Atomkraft på grund af de miljømæssige konsekvenser i form af radioaktivt</p>

<p>landbrug defineres som grønt. Det er afgørende, at den danske regering arbejder målrettet for at sikre en robust og videnskabsbaseret taksonomi, da alternativet kan lede til mere greenwashing i finanssektoren.</p>		<p>affald samt risici forbundet med eventuelle ulykker. Naturgas på grund af, at det er et fossilt brændsel.</p> <p>Regeringen støtter, at kriterierne for biomasse revideres, herunder for at tage højde for revisionen af direktivet om vedvarende energi.</p> <p>Regeringen støtter, at landbrugsaktiviteter omfattes af EU-taksonomien, i det omfang de bidrager til et af EU-taksonomien miljømål uden at gøre væsentligt skade på de øvrige.</p>
<p>Der er behov for både en "bæredygtig" og en "ubæredygtig" taksonomi for at bringe alle finansielle strømme på linje med Parisaftalen (Parisaftalens art 2,1c). EU's taksonomi har indtil nu kun det ene ben, den "grønne taksonomi", som identificerer investeringer, der positivt bidrager til den grønne omstilling. For at blive et fuldt brugbart redskab skal der udvikles en "ubæredygtig-taksonomi", som kan identificere investeringer, der modarbejder den grønne omstilling. Danmark bør tilskynde/fastholde, at EU snarest udvikler en taksonomi, der identificerer "ubæredygtige" investeringer.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Kommissionen skal ifølge taksonomiforordningen udarbejde en rapport om en eventuel udvidelse af EU's taksonomi for bæredygtige investeringer til også at omfatte økonomiske aktiviteter, der ikke har en væsentlig indvirkning på miljømæssig bæredygtighed, og økonomiske aktiviteter, der er til væsentlig skade for miljømæssig bæredygtighed. Kommissionens rapport ventes at bygge på anbefalinger, som Platformen for bæredygtig finansiering arbejder på.</p> <p>Regeringen støtter, at Kommissionen overvejer at udvide taksonomiforordningen. Regeringen vil arbejde for, at eventuelt kommende udvidelser understøtter en fortsat troværdig taksonomi.</p>
<p>Beskyttelse og genopretning af biodiversitet og økosystemer spiller en afgørende rolle i at bremse klimaforandringerne, hvilket også blev cementeret på COP26/23. Det vurderes, at naturen kan levere over</p>		<p>GA22 vil indeholde kvantitativ rapportering på offentlige investeringer/finansieringer i udlandet gennem EKF, IFU og Danmarks Grønne Fremtidsfond. Rapporteringen vil omfatte</p>

<p>1/3 af de omkostningseffektive CO2e-reduktioner, ligesom skovrydning og anden naturødelæggelse tegner for en markant andel af de globale CO2e-udledninger. 92-gruppen anbefaler derfor, at GA tydeligt opgør finansiering af økonomiske aktiviteter med hhv. negativ og positiv indvirkning på naturen i form af CO2e-udledning og -binding. Konkret bør GA bl.a. indeholde en kvantitativ opgørelse af finansiering af aktiviteter/virksomheder/sektorer med høj afskovningsrisiko samt benchmarks for reduktion af negativ påvirkning på skov og anden natur.</p>		<p>grøn og fossil energi, industri, transport, infrastruktur og landbrug. Der sættes ikke benchmarks i GA.</p>
--	--	--

Bilag 16: Nationale politiske aftaler med global effekt

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
<p>Bilagets rammesætning lægger korrekt op til at den globale afrapportering skal synliggøre Danmarks påvirkning af klimaet både positivt og negativt. Det vil derfor ikke give et retvisende billede udelukkende at se på effekterne af klimapolitiske tiltag, der altovervejende vil fokusere på positive effekter af grønne initiativer. Alle initiativer med betydelige internationale klimaeffekter bør inddrages – eksempelvis større infrastrukturprojekter, som medfører udenlandske udledninger fra stålproduktion samt øget international trafik.</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Energistyrelsen har ændret en smule i afgrænsningen af aftaler som imødekommer netop denne påpegning. Se nedenfor:</p> <p>”Der er tale om en <i>klima- eller energipolitisk</i> aftaler. Det er her defineret som aftaler med <i>væsentlige</i> nationale klimaeffekter jf. <i>vejledning om vurdering af konsekvenser for klima, miljø og natur</i>¹ eller hvor der i aftaleteksten henvises til klimahensyn.”</p> <p>Dette vil netop medføre at f.eks. Infrastrukturplanen 2035 bliver evalueret.</p>

¹ Se også Tabel 1 s. 9 i vejledningen.

<p>Det er en betydelig begrænsning, at det lader til kun at gælde nye danske beslutninger vedtaget efter 1. april 2021. Denne begrænsning vil konkret betyde, at når forskellen mellem danske og tyske dieselaftgifter øges, fordi Tyskland øger deres dieselaftgifter (hvilket pt. er tilfældet), så vil dette ikke umiddelbart indgå i GA-opgørelsen, da grænsehandlen/lækagen opstår pga. klimahandling i Tyskland, ikke i Danmark. Det samme gælder flyafgifter, hvor vores nabolande har indført flyafgifter, hvilket Danmark ikke har gjort.</p> <p>At afgrænse GA22's udsyn til kun at omhandle tiltag, der er vedtaget efter 1. april 2021, betyder ligeledes, at GA afskæres fra at identificere nationale politiske beslutninger, der har negativ lækageeffekt i udlandet, hvis de er vedtaget før 1. april 2021. Dato-grænsen vil således forhindre GA i at påpege næsten enhver national politisk aftale med negativ global effekt. 92-gruppen anbefaler, at begge begrænsninger fjernes (både at det skal være danske beslutninger, der er årsag til, at lækagen opstår; og at det GA kun beskæftiger sig med lækage, der er opstået som konsekvens af politiske beslutninger, som er vedtaget efter 1. april 2021).</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Energistyrelsen har for GA22 afgrænset politiske tiltag til <i>nationale</i> politiske tiltag og <i>ikke</i> udenlandske. Det skyldes, at det ikke umiddelbart er metodisk muligt på fyldestgørende vis at evaluere alle udenlandske politiske tiltag, som kan have en klimaeffekt i Danmark.</p> <p>Historiske politiske aftaler fra før 1. april 2021 blev evalueret i GA21. Det er derfor Energistyrelsens vurdering, at der fremover skal evalueres på årlig basis for at undgå dobbelttælling af aftalernes effekt.</p> <p>Der bliver dog genoptaget en konsekvensvurdering af de politiske aftaler, såfremt en tillægsaftale, udmøntning eller understøttende aftale vurderes at have væsentlige, additionelle globale klimaeffekter.</p> <p>Der er i konsekvensvurderingen defineret en afgrænsning af, hvad der forstås med <i>drivhusgaslækageeffekten</i> i denne opgørelse. Definitionen fremgår nedenfor:</p> <p><i>Drivhusgaslækageeffekt</i> henviser til dansk regulering, der ved udflytning af arbejdspladser og produktion mindsker udledningen af drivhusgasser i Danmark men øger udledningerne i udlandet.</p>
<p>92-gruppen foreslår, at Energistyrelsen fremover etablerer en proces, så stakeholders kan "melde" national lovgivning (dansk eller udenlandsk), der giver anledning til lækage. Som første bidrag til en sådan proces foreslår 92-gruppen:</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Energistyrelsen modtager altid gerne begrundede forslag til procesændringer i GA23, herunder input fra stakeholders. 92-gruppens forslag er hermed noteret.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • at GA22 på afgiftsområdet særligt undersøger om forskelle i dieselaftgifter og flyafgifter mellem Danmark, Tyskland og Sverige giver anledning til lækageeffekt. • at GA22 mht. LULUCF-optag, og GHG-udledninger undersøger den nationale politiske beslutning om årligt at understøtte biomasse med 4.7 mia. i tilskud og afgiftsfritagelser (se videre i 92-gruppens kommentarer til biomasseafsnittet). • at GA22 mht. effekt af EU-regulering og GHG-udledning undersøger den nationale politiske beslutning om at give hybridbiler ligeså meget i støtte som rigtige elbiler. 		
<p>Bilag 16 indeholder (s2) en besynderlig betragtning, der kan lyde som om, at det er lige meget, hvis danske politiske tiltag er årsag til øget udslip i udlandet:</p> <p>“Når andre lande har bindende reduktionsmål, vil f.eks. en eventuel lækageeffekt fra Danmark principielt ikke kunne lede til en varig stigning i udledningerne i udlandet. Det skyldes, at stigningen må forventes modsvaret af politiske initiativer i udlandet for at reducere udledningen og dermed opfylde egne reduktionsmål”.</p> <p>Det er givetvis korrekt, men det er stadig stærkt u hensigtsmæssigt, hvis Danmark skulle komme til at være til hindring for vore nabolandes klimaindsats. En væsentlig grund til at medtage lækageeffekt i GA er vel netop at undgå, at to nabolande trækker i modsat retning, så den grønne omstilling for begge parter gøres mere besværlig, end den behøver at være.</p>	92-gruppen	<p>Dette imødekommer Energistyrelsen ved at tilføje følgende sætning efter:</p> <p><i>“... Der er i nærværende baggrundsnotat, såvel som i GA22 generelt, ikke indregnet effekt af, at andre landes reduktionsmål over tid kan reducere den globale klimaeffekt af danske initiativer.”</i></p> <p>Dermed adresseres denne mulige problematik, men det har ingen indflydelse på konsekvensvurderingen af de nationale politiske aftalers globale klimaeffekter.</p>

Bilag 17: International transport

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
<p>Det fremgår ikke så tydeligt, i hvilket omfang opgørelsen vil dække danskeres udenlandske flyrejseaktivitet. Der refereres til Danmarks Statistiks opgørelser af passagerer, passagerkilometer og godsmængder for flyvninger til og fra Danmark. Men en vis del flyrejser involverer skift i udenlandske lufthavne før slutdestinationen nås. De hertil hørende udledninger omfattes næppe af Danmarks Statistiks opgørelser? Hvis det er sigtet, at de samlede udledninger fra danskeres udenlandske flyrejseaktivitet i stedet til fulde dækkes ind af opgørelsen af Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk og derfor ikke behøver medtages her under international transport, ville det være oplysende at dette præciseres.</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Det er rigtigt, at der i kapitlet International Transport ikke er opgjort, hvilke udledninger, der er knyttet til danskeres flyrejser i udlandet, dvs. fra danskeres flyrejser fra en udenlandsk lufthavn til en anden udenlandsk. I kapitlet er opgørelser for udlandsrejser, der ikke involverer DK, alene fokuseret på dansk opererede aktiviteter – uafhængigt af passagerernes nationalitet. Opgørelserne er baseret på data fra Danmarks Statistiks Grønne nationalregnskab om dansk opererede fly, dvs. flyselskaber, som er registreret i Danmark, men som opererer i udlandet, og dermed ikke har en territorial tilknytning til Danmark.</p> <p>I kapitlet International Transport fremgår desuden opgørelser for alle afgang til og fra DK, uanset selskabernes eller passagerernes nationalitet. Data dækker dog kun til/fra første udenrigslufthavn.</p> <p>Danskeres flyrejser, der foregår i udlandet, indgår i det forbrugsbaseret klimaaftryk, men ud fra andre metodeopgørelser.</p> <p>Sammenhængene vil blive præciseret i kapitlet.</p>

<p>Det er positivt, at beskrivelsen anfører, at: "Der arbejdes videre med en forståelse af klimapåvirkningen, der særligt knyttes til luftfart som følge af udledninger i stor højde. Det vil som minimum blive belyst og omtalt i et særskilt afsnit, evt. med en visualisering af et potentielt udfaldsrum."</p> <p>Det bør dog undgås, at henvisningen af problematikken til "et særskilt afsnit" samt grebet med "visualisering af et potentielt udfaldsrum" kommer til at skabe indtryk af, at effekterne ikke er manifesterede, hvilket de i udpræget grad er, eller at de anses som så usikre eller perifere, at det ikke er aktuelt at arbejde med relevante reduktionsindsatser, hvilket ville være misvisende.</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Klimapåvirkning af luftfarts emissioner i stor højde er kompleks og vanskelig at kvantificere, og det er nødvendigt at være åben omkring den usikkerhed der derfor er knyttet til effekterne.</p> <p>Det er derimod ikke hensigten at disse usikkerheder kan eller skal anvendes til at bagatellisere problemet med flys udledninger i stor højde.</p> <p>I GA22 vil problemet have et særskilt afsnit udarbejdet af DMI.</p>
<p>Afsnittet og søfart burde nok belyse spørgsmålet om, hvordan den IMO-indførte svovlregulering af international søfart medfører ændringer i atmospheric cooling-faktoren. Der synes i dag at herske nogen usikkerhed om, dels i hvilket omfang de formentlig betydelige klimaeffekter af denne regulering allerede er indregnet i fx IPCC's scenarier, og dels hvordan den indførte svovl-regulering evt. influerer på forudsætningerne for klimaregulering af den internationale søfart.</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Der vil ikke i GA22 blive vurderet særskilt på svovlreguleringens påvirkning af klimaeffekterne fra søfart, men problemstillingen er relevant, da IMO-reguleringen vedr. svovl dels kan medføre en øget CO₂ udledning i forbindelse med røgensning ombord på skibene eller alternativt medføre en øget upstream-udledning i forbindelse med produktion af lav-svovlbrændstof på raffinaderierne. Samtidig vil reduktion af svovldioxid, der i sig selv har en kølende effekt, påvirke de samlede globale effekter af skibsfarten. Der vil således frem mod GA23 blive set på mulighederne for at belyse dette område nærmere.</p>
<p>International vej- og banetransport i betydningen kørsel med danske lastbiler og tog i udlandet, eller danske bilisters/chaufførers kørsel i</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Det er korrekt, at international vejtransport ikke - i stil med søfart og luftfart - behandles i afsnittet om international transport.</p>

<p>udlandet behandles ikke. Det kan overvejes at begrunde dette fravalg tydeligere.</p>		<p>Udledning forbundet hermed indgår i det forbrugsbaserede klimaaftryk, hvor der er tilknyttet transportemissioner forbundet med import. Desuden indgår en del af eksporten i afsnittet om eksportrelaterede udledninger.</p>
<p>Det er vigtigt at opbygge et solidt datagrundlag for udledninger fra international transport via bl.a. GA22. Men mere vigtigt er det at sætte mål og/eller handlinger i gang for at nedbringe dansk udledningsbidrag til international transport, som er ligeværdigt med nationale klimamål og -handling frem mod 2030 og 2050. Opgørelser af udledninger fra fly og skibe i GA22 bør derfor danne grundlag for, hvordan Danmark kan formulere reduktionsmål og handlinger, som vil bidrage til opfyldelse af klimalovens søjle II om dansk bidrag til nedbringelse af internationale emissioner. I bl.a. UK arbejdes tilsvarende med klimamål i 2035, hvor bidrag til internationale fly og skibe forventes medtaget. Det er afgørende, at et dansk bidrag til omstilling af international transport understøtter initiativer fra EU og på globalt plan IMO (fly) og ICAO (skibe).</p>	<p>Dansk Energi</p>	<p>Med GA22 forsøges at opgøre udledningerne fra international sø- og luftfart fra dansk relaterede aktiviteter så fyldestgørende som muligt med afsæt i de tilgængelige data på området.</p>
<p>Forslag til yderligere opgørelser i GA22: -opgørelse af bidraget fra international transport til dansk forbrugsbaseret klimaaftryk -en tabel eller graf der viser emissionerne for hhv. fly og skibe opgjort efter forskellige principper -opgørelser af emissioner fra sejllads i danske farvande</p>	<p>Dansk Energi</p>	<p>Energistyrelsen takker for forslagene. International transport er indregnet i det forbrugsbaserede klimaaftryk i forhold til de varer og services, der forbruges i Danmark.</p> <p>I GA22 indgår en række nye tabeller og grafer for luft- og søfart.</p> <p>Indenrigssøfart er ikke en del af global afrapportering. Emissioner fra skibe til og fra Danmark er med i det omfang, at de bunkrer i Danmark.</p>

		Der arbejdes i forbindelse med Global afrapportering hele tiden på at forbedre og udvide opgørelserne.
I 2. afsnit angives det, at ENS' årlige klimastatus/-fremskrivning omhandler perioden 1990 til 2019. Det gjorde den seneste naturligvis, men der tillægges et nyt år til hvert år og bør derfor omformuleres, så 2019 ikke fremstår som endemål.	DI	Det rettes.
I note 1 angives det, at ENS' opgørelser over indenrigsflyvning omfatter dansk territorium samt flyvninger til og fra Grønland/Færøerne. I Luftfartens Klimapartnerskabs opgørelser indgår Nordatlanten i udenrigsopgørelserne, hvilket er det eneste, der giver mening i forhold til påvirkningsmuligheder mm. Fremadrettet bør ENS' opgørelse ændres således, at Nordatlanten tilskrives udenrigsemissionerne.	DI	Brændstof, som tankes i Danmark, til brug for skibs- og flyruter mellem Danmark og Grønland og mellem Danmark og Færøerne tæller ifølge FN's opgørelsesmetode med i det danske klimaregnskab og indgår derfor i ENS's Klimastatus- og fremskrivning.
På side 2, mf. bør det i tredje punktum tilføjes "samt graden af klimaindsats" eller et tilsvarende relevant ordvalg. Det bør til note 4 tilføjes, at "SAS' faktiske danske trafik til gen-gæld indeholdes i UNFCCC-opgørelserne.	DI	Det rettes.
Mht. skibstrafik lader det til, at GA22 både vil medregne transport, der omhandler transport af varer til/fra Danmark (både import og eksport) og transport af varer mellem tredjelande, hvor det danske ansvar alene skyldes, at skibet er opereret eller ejet fra Danmark, men hvor det transportrelaterede CO2-udslip altså ikke skyldes dansk forbrug eller produktion. Ved at adskille disse to kategorier kan det tilskynde mere klimarigtige transportvalg, som beskrevet i GA22's import bilag: "Danmark kan reducere den globale	92-gruppen	Det er netop tankegangen i GA22 at opgøre emissioner forbundet med forbrug og eksport, og derudover for danske aktiviteter i et globalt perspektiv. Der er visse overlap i disse opgørelser, men de giver tilsammen en forståelse for, hvordan transportsystemet spiller ind i danskernes samlede aktiviteter – både som forbrugere og som aktører på den internationale scene.

<p>drivhusgasudledning fra importen ved at importere mere klimavenlige produkter, services samt ved at skifte til en mere klimavenlig transport af produkterne til Danmark" (GA22, bilag 2, s1).</p> <p>92-gruppen anbefaler, at disse to kategorier om muligt adskilles. Så transportafsnittet i GA årligt rapporterer på både: (1) transportudslip relateret til dansk forbrug og produktion (uanset hvor skibet er registreret); og (2) transportudslip, der ikke har at gøre med dansk forbrug og produktion, men hvor skibet er dansk ejet eller opereret.</p>		
<p>92-gruppen opfordrer på det kraftigste Energistyrelsen til at medregne luftfartens GWP som tre gange luftfartens CO₂-udslip, ligesom forskerne anbefaler. Den konkrete GWP-faktor kan naturligvis senere revideres, hvis der kommer ny forskning på området. 92-gruppen opfordrer til, at GWP-medregningen ikke blot foregår i et særskilt afsnit. Medregning af GWP-faktoren er mindst ligeså relevant for de dele af bilag 17, der omhandler udvikling af nye teknologier og drivmidler til luftfarten. Det må antages, at et jetfly, der flyver på biobrændstof, ikke udleder mindre kondens og NO_x udslip (eller CO₂ udslip for den sags skyld) end et fossilt jetfly. Derfor har medregning af GWP i allerhøjeste grad også en stor betydning for vurderingen om, hvorvidt der alene satses på at udskifte brændstoffet, eller om der også bør gøres en reel indsats for at stoppe øgningen i danskernes flyrejser (se væksten i danskernes flyforbrug i grafen herunder). 92-gruppen mener, GWP-faktoren bør medregnes i alle GA-afsnit, hvor flytrafik indgår. GA21 opgjorde, uden medregning af GWP, danskerne flyrejser til 5MT CO₂. I GA22</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Energistyrelsen er opmærksom på problemstillingen, men har valgt at lade luftfartens særlige klimæffekter fremstå i separat afsnit – se svar til CONCITO om samme emne ovenfor.</p>

bør GWP medregnes. Hvis flyrejsernes CO2 igen udgør 5MT CO2 bør udledningen således opføres som 15MT CO2e.		
I supplement til disse gode udledningsindikatorer foreslår 92-gruppen, at GA også årligt indeholder en opdateret graf tilsvarende Danmarks Statistiks graf over persontransportarbejde med fly opgjort i person-km. Det vil gøre det muligt i fremtidige globale afrapporteringer at følge med i, om det er lykkedes at knække væksten i danskernes flyforbrug.	92-gruppen	Dette er medtaget i GA22
GA22 bilag 17 nævner på s. 6, at Trafikstyrelsens luftfartsstatistik er en af de datakilder, der vil blive undersøgt af GA22. Det nævnes, at Trafikstyrelsens database indeholder data om alle flyrejser siden 2001 med informationer om antal passagerer og afstande på flyrejser. 92-gruppen opfordrer i høj grad Energistyrelsen til at gøre brug af Trafikstyrelsens database. 92-gruppen ser meget gerne, at GA fremover holder øje med udviklingen med antallet af flyrejser fordelt på de distancer der flyves, hvilket netop kan fås ved at benytte Trafikstyrelsens database. Hvis hensigten er at sænke væksten i antallet af fly-person-km (eller endda at reducere antallet af fly-person-km), så er det en vigtigt at have overblik over, hvordan det samlede fly-forbrug (52,6 mia. person-km i 2018) er fordelt på forskellige rejseafstande. Fordelingen på rejseafstande er vigtigt, fordi en million fly-person-km brugt på 58 returrejser til Bangkok (17300km retur) næppe kan omlægges til tog uanset prisen på togbilletten. Hvorimod en million fly-person-km brugt på 654 returrejser til Bruxelles (1500km retur) reelt kun venter på Femernbroen og billige hurtigtog for at skifte til hurtigtog.	92-gruppen	Store dele af GA22 vedr. luftfart er baseret på en nøje anvendelse af Trafikstyrelsens data. Der er stadig udvikling i gang, og der arbejdes fortsat med komplikationer ift. data og afgrænsninger af opgørelserne, med henblik på at udarbejde en mere nuanceret rapportering i GA fremover.

<p>Konkret foreslår 92-gruppen, at Energistyrelsen vha. Trafikstyrelsens database laver en opgørelse af internationale fly-person-kilometer i årene 2001-2021 opdelt på følgende distancer:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ 0-400 km ○ 400-700 km ○ 700-1000 km ○ 1000-1300 km ○ 1300-1500 km ○ 1500-2500 km ○ 2500-4000 km ○ 4000-8000 km ○ 8000-12000 km ○ 12000< km 		
--	--	--

Bilag 18: Eludveksling

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
<p>Vi opfordrer til at marginalmetoden også anvendes for historiske år. Som det bemærkes er det mere retvisende, da effekten af en øget dansk nettoimport primært vil være mere termisk produktion i udlandet. Som vist i Dansk Energis Elpris Outlook 2019 defineres den tyske elpris af 80 pct. kul og 20 pct. gas, hvilket svarer til en marginal udledningsfaktor på ca. 700 g/kWh. Effekten må forventes at aftage over tid i takt med at kulkraft udfases fra energisystemet og</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Marginale ændringer i dansk elhandel har betydning for hele det hele det europæiske elsystem. Det er derfor ikke retvisende at antage at dansk elhandel kun påvirker elproduktionen i Tyskland.</p> <p>Den marginale metode skal ses som en hvad-nu-hvis analyse, som kan give en indikation af, hvad ændringer kan betyde for udlandets drivhusgasudledninger. Metoden er derfor relevant i</p>

vind- og solkraft dækker en stigende del af den marginale elanvendelse.		for fremtidige år, da det er her ændringer kan forekomme. Energistyrelsen anser det derfor ikke for hensigtsmæssigt at lave kontrafaktiske analyser på historiske år.
Som angivet i vores høringssvar til analyseforudsætninger til Energinet mener vi ikke National Trends scenariet bør anvendes i nogen analyser af den fremtidige udvikling.	CONCITO	GA22 læner sig op af KF22, hvori det er besluttet at benytte National Trends som udgangspunkt. Det er ikke inden for rammerne af GA22, at der udarbejdes separate scenarier for elsystemet.
Vi finder denne opgørelse meget relevant i GA22. Det er vigtigt at kende emissions-konsekvenserne af Danmark handel med el, og med Danmarks udsigt til at blive nettoimportørere af el i 2030 bør det overvejes om dette skal opløftes til selv Klimafremskrivningen for at belyse konsekvenserne af dette.	Dansk Energi	Denne kommentar er noteret og videregivet til arbejdet med KF22.
Dansk Energi mener det er oplagt at sammenligne med Energinets miljødeklaration for el for de historiske år, da denne må anses for at være bedste bud emissionerne forbundet med dansk elimport i et historisk perspektiv. Da Danmark har været nettoimportør af el de seneste år, må det være muligt at anvende miljødeklarationen direkte i GA22, eller i det mindste benchmark beregningerne i GA22 op imod miljødeklarationen.	Dansk Energi	Gennemsnitsmetoden for eludveksling i GA22 er for timer med import den samme som Energinets metode i miljødeklarationen for dansk elforbrug. Begge metoder anvender en gennemsnitlig emissionsfaktor for de lande Danmark har en elhandel med. Men hvor Energinet søger at opgøre emissioner for dansk elforbrug, og derfor inddrager dansk elproduktion, så beskæftiger GA22 sig kun med udlandet og udlandets elproduktion. En direkte sammenligning er derfor ikke meningsfuld.
Det er positivt, at der både beregnes en gennemsnitsemmissionsfaktor, samt en marginalemmissionsfaktor. Vi savner dog en stillingtagen til, hvornår gennemsnitsbetragtningen bør anvendes frem for marginalbetragtningen og omvendt.	Dansk Energi	Det vil i baggrundsnotatet blive beskrevet hvordan gennemsnitsmetoden er en regnskabsteknisk metode, der kan belyse sammensætningen af elproduktionen i udlandet i sammenhæng med den samlede danske elhandel, mens marginalmetoden er en hvad-nu-hvis analyse, som kan give en

		indikation af, hvad ændringer kan betyde for udlandets drivhusgasudledninger på kort sigt.
Ved marginalbetragtningen bør der være en begrænsning i forhold til, hvor store ændringer der kan regnes med samt et tidsmæssigt perspektiv. Store ændringer i en marginalbetragtning vil ikke være marginale, hvis de eksempelvis udløser et brændselsskifte. Da marginale ændringer i elsystemer over tid bliver mere permanente, kan det overvejes, om der bør udarbejdes en langsigtet marginalberegning, som tager nye anlæg med i betragtningen.	Dansk Energi	I den endelige udgave vil der foretages følsomhedsberegninger på den marginale metode, hvor der ses på om størrelsen af ændringerne af signifikant betydning. I GA22 vil det være en kortsigtet marginal, der indgår. Det vil blive overvejet, om der i senere udgaver er behov for en analyse af de langsigtede marginale effekter i elsystemet.
Vi savner en grundigere gennemgang af hvordan transitflow behandles. Sendes det importerede transitflow direkte videre som transiteksport, eller sker der en korrektion. Korrektionen kunne være, at dansk produktion med højere emissionsfaktor end transitimporten, blev eksporteret frem for den importerede produktion. Dette kan være relevant i det omfang, at det er elefterspørgslen i de lande, som modtager transiteksporten, som medvirker til at et dansk anlæg med høj emissionsfaktor aktiveres.	Dansk Energi	Som det fremgår af høringsmaterialet foretages der ikke nogen korrektion af transitflow i gennemsnitsmetoden. Det betyder, at det i den enkelte time kun er nettoelhandlen, der indgår. Det vil blive præcisret i den endelige udgave af baggrundsnotatet om eludveksling i GA22.
I Danmark forbruges der ca. 5 TWh mere end der produceres. For at skabe klarhed over klimaeffekten ved elhandlen anbefaler Dansk Solkraft, at GA22 tilføjer en tabel, der opgør CO2-effekten ved elimporten for 2022-2025.	Dansk Solkraft	Det forventes, at GA22 vil indeholde en tabel, der for gennemsnitsmetoden angiver sammensætningen af elproduktion i landene omkring os i de timer, hvor der er elimport omregnet til CO2 for fremtidige nedslagsår.

Bilag 19: Danmarks import og forbrug af soja

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
-------------	----------	----------------------------

<p>Generelt skal det bemærkes, at Danmarks import og forbrug af soja kunne belyses ud fra en række mulige tilgange. Energistyrelsens valg af én tilgang medfører et fravalg af andre mulige tilgange. Dette vil blive redegjort for i baggrundsnotatet om Danmarks import og forbrug af soja, når GA22 offentliggøres.</p>		
<p>Analysen af Danmarks import og forbrug af soja fokuserer på de direkte ændringer i arealanvendelsen ved import og forbrug af soja. Dette mener CONCITO ikke er en retvisende metode at bruge, da den afskovning, som er forbundet med produktionen af soja, ikke specifikt kan allokeres en bestemt efterspørgsel fx Danmarks, men den samlede stigende efterspørgsel på marked, og dermed bør der regnes med indirekte ændringer i arealanvendelsen.</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Det er korrekt, at det specifikke areal, hvor den soja, som forbruges i Danmark, er blevet dyrket, er ukendt. Derfor anvendes i allokeringen af udledninger fra direkte ændringer i arealanvendelse til sojaproduktionen nationale, gennemsnitlige data på arealanvendelse og ændringer heri i producentlandene.</p> <p>Energistyrelsen opgør udledninger fra direkte ændringer i arealanvendelse med en attributiv tilgang. Når udledninger fra ændringer i arealanvendelse allokeres indirekte og med en attributiv tilgang, vil alle afgrøder få tilskrevet en mindre udledning sammenlignet med en direkte allokering, hvor afgrøder som soja, som direkte er forbundet med afskovning, få tilskrevet store udledninger.</p> <p>Energistyrelsen er opmærksom på, at CONCITO samtidig anbefaler at bruge en konsekvensrettet tilgang. Med en konsekvenstilgang ville allokeringen ser andeledes ud; det har Energistyrelsen dog ikke undersøgt nærmere ifm. GA22.</p>
<p>Det er kritisabelt, at beregningerne ikke kommer til at omfatte udledninger i forbindelse med dyrkning, forarbejdning og transport. Særligt udbytterne af soja pr. ha er relevante i forhold til klimaaftrykket forbundet med produktion af soja – jo højere udbytterne er jo mindre behov vil der være for at rydde mere natur og skov. Fx vil mere produktion af sojaolie fortrænge den marginale</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Det endelige baggrundsnotat vil indeholde en boks som præsenterer drivhusgasudledninger i forbindelse med dyrkning af sojabønner, forarbejdning til sojaskrå og transport til Danmark, som er blevet brugt i tidligere analyser.</p>

<p>produktion af palmeolie, som har et højt klimaaftryk – dette vil ikke blive afspejlet i den regnemetode der er lagt an til i GA22.</p>		<p>Energistyrelsen laver i GA22 ikke en livscyklusanalyse med henblik på at estimere sojaprodukters klima- og miljøpåvirkning i hele produktionskæden, hvori fortrængning af fx palmeolie kunne afspejles.</p>
<p>GA22 lægger op til at bruge en attributiv tilgang. Denne er baseret på udledningerne forbundet med markedsgennemsnittet for de forskellige produkter. CONCITO mener ikke, at dette er den rette tilgang og anbefaler at bruge konsekvenstilgangen, der analyserer den marginale ændring, som en ændret efterspørgsel fører til. Konsekvenstilgangen kan beregne, de globale udledninger når forbrugsmønstrene ændres ud fra, hvad et givent produkt bliver erstattet af, og dermed hvad der kommer ind på marked i stedet for.</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Se kommentarer ovenfor.</p>
<p>I forhold til afskrivning af udledninger over 20 år, mener CONCITO ikke, at det er retvisende at bruge denne metode, da al fødevarerproduktion vil være forbundet med areal ændringer og kan dermed ikke sættes til nul, som det beskrives i bilag 19. Fx, hvis DK efterspørger soja fra USA, som er blevet afskovet for mere end 20 år siden, falder den samlede globale efterspørgsel på soja ikke. Den globale efterspørgsel er forsat stigende og dermed, vil Danmarks forbrug fortsat bidrage til den samlede afskovning, som produktionen forårsager. Blonk Consultants' "LUC impact tool" tager ikke tilstrækkelig hensyn til ændringer i marked, og da Danmark er en lille åben økonomi, hvor handel med andre lande udgør en stor del af den økonomiske aktivitet, er dette yderst væsentligt at tage højde for i beregningerne.</p>	<p>CONCITO</p>	<p>Ud fra en attributiv tilgang er det almindelig praksis, at udledninger fra skovrydning afskrives over en flerårig periode for at tage højde for, at skovrydning er en engangsbegivenhed, mens der efter arealet er blevet ryddet produceres landbrugsvarer over flere år.</p> <p>Blonk Consultants' "LUC impact tool" opgør udledninger fra ændringer i arealanvendelse attributivt og med en normativ model tilgang. Det er korrekt, at Energistyrelsens valg af at bruge resultater fra Blonk Consultants' "LUC impact tool" medfører et fravalg af en række andre mulige tilgange, fx en marginal opgørelse af ændret efterspørgsel ved brug af en økonomisk ligevægtsmodel (se også Energistyrelsens overordnede kommentar ovenfor).</p>

<p>Bilag 19 nævner tre elementer, analysen skal belyse:</p> <p>1: GHG fra den samlede sojaskrå import inklusive udslip fra ændringer i arealanvendelsen. 92-gruppen bakker i høj grad op om dette punkt. Dog lader det til at Energistyrelsen til beregning af arealændringerne igen agter at bruge (DLUC). 92-gruppen opfordrer til, at GA22 simpelthen benytter LUC, dvs. samme LUC-værdier, som forskerne bag Globiom, AAU's soja rapport og KU's sojarapport har benyttet i deres rapporter (se yderligere i afsnittet om bilag 5 ændringer arealanvendelsen).</p> <p>2: Hvad sojaskrå primært bliver brugt til i Danmark. 92-gruppen bakker op om, at dette er fornuftigt at afklare. Svaret vil utvivlsomt vise, at sojaskrå primært bruges til proteinfoder til svin, høns og køer. Løsningerne mht. at reducere klimapåvirkningen af Danmarks sojaimport, vil formentligt også omfatte at erstatte soja med alternative proteinafgrøder, der kan dyrkes lokalt såsom rapsskrå, hestebønner og græsprotein. Af den grund (at soja-løsningen også vil omfatte at erstatte soja-proteinfoder med andre proteintyper) opfordrer 92-gruppen til, at "soja-afsnittet" i stedet struktureres som et "proteinfoder-afsnit". Ved denne ændring vil det stadig være muligt for GA22 at medtage alle informationer om soja-forbruget, men det vil også blive muligt for fremtidige Globale afrapporteringer at dokumentere, hvorvidt det lykkedes at erstatte sojaforbruget med de alternative proteinkilder.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>1: Der henvises til Energistyrelsens kommentar under "Bilag 5: Danmarks forbrugsbaserede udledninger relateret til ændringer i arealanvendelse".</p> <p>2: Energistyrelsen tager forslaget til efterretning, men vurderer, at det ikke vil være muligt at imødekomme ifm. GA22. Forslaget vil blive genbesøgt ifm. forberedelsen og udarbejdelsen af GA23.</p> <p>3: Energistyrelsen vurderer, at det er relevant også at belyse Danmarks eksportrelaterede udledninger og herunder også de eksportrelaterede udledninger knyttet til soja, da er væsentlige ift. at forstå Danmarks påvirkning af de globale udledninger og da disse udledninger er mulige at påvirke fra dansk side.</p>
--	-------------------	---

<p>3: Hvor stor en del af den importerede sojaskrå indgår i varer, der eksporteres ud af Danmark som kød og mælk, samt opgøre CO2 for denne reeksporterede soja. 92-gruppen bemærker (som i afsnittet om bilag 3: eksport), at der i Klimaloven ikke er belæg for, at GA beskæftiger sig med eksporten. Særligt da hensigten forekommer at være at udregne måder, der muliggør, at Danmark fralægger sig ansvaret for de importvarer, der indgår i eksporten. Der er ingen klimamæssig begrundelse for at bidrage med dette. 92-gruppen opfordrer til at, GA dropper punkt 3 og i stedet forholder sig til den opgave, der faktisk er stillet i Klimaloven om at belyse de internationale effekter af Danmarks import.</p>		
--	--	--

Bilag 20: Danske virksomheders globale klimaarbejde

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
<p>Vi gør opmærksom på, at der er allerede offentliggjort en række resultater for Klimaklar SMV, som kan læses her https://www.danskindustri.dk/klimaklarSMV/cases/. Der afholdes roadshows ultimo november 2021 og den 26. januar 2022 afholdes afslutningskonference, som afdækker projektets resultater.</p>	<p>DI</p>	<p>Energistyrelsen har med stor interesse læst omkring projektet og ønsker også at inddrage erfaringer fra projektet i dette baggrundsnotat.</p>

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk